

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ V ČESKÉ REPUBLICCE

Autor práce: Ladislav Kubín

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Ondřej Šoka

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Ondřeji Šokovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	6
Cíle a metodika zpracování.....	7
Pojmy	7
1 KRIZOVÉ STAVY	12
1.1 Vojenské krizové stavy	12
1.1.1 Válečný stav	12
1.1.2 Stav ohrožení státu	12
1.2 Civilní krizové stavy	14
1.2.1 Nouzový stav.....	14
1.2.2 Stav nebezpečí.....	15
2 KRIZOVÉ SITUACE	17
3 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ	19
3.1 Způsoby řízení	19
3.2 Havarijní, krizové, územní a nouzové plánování	21
3.2.1 Havarijní plánování	21
3.2.2 Krizové plánování	22
3.2.3 Územní plánování	22
3.2.4 Nouzové plánování.....	22
3.3 Plány	22
3.3.1 Havarijní plány.....	22
3.3.1.1 Vnitřní havarijní plán.....	23
3.3.1.2 Vnější havarijní plán	24
3.3.1.3 Havarijní plán ve smyslu zákona č. 254/2001 Sb., (vodní zákon).....	25
3.3.1.4 Havarijní plán kraje	25
3.3.2 Krizové plány	26
3.3.2.1 Krizové plány ministerstev a jiných správních úřadů.....	27
3.3.2.2 Krizový plán České národní banky.....	28
3.3.2.3 Krizový plán kraje	28
3.3.2.4 Další instituce, které musí vypracovat krizový plán.....	29
3.3.3 Územní plán	30
3.3.4 Nouzové plány	30
3.3.4.1 Povodňový plán	31
3.3.4.2 Vnější havarijní plán pro závažné havárie s nebezpečnými látkami .	31
3.3.4.3 Vnější havarijní plán jaderných zařízení	32
3.3.4.4 Speciální nouzové plány v ČR.....	33
3.4 Kritická infrastruktura	33
3.5 Trvale udržitelný rozvoj státu.....	35
3.6 Ochrana údajů krizového řízení a zvláštní skutečnosti	36
3.7 Předpisy krizového řízení v České republice	37
3.7.1 Ústavní zákony.....	37
3.7.2 Klíčové zákony.....	37
3.7.3 Další právní předpisy	37
3.7.4 Prováděcí právní předpisy	38
3.7.5 Směrnice (instrukce)	39
4 OCHRANA OBYVATELSTVA	40
4.1 Bezpečná společnost – úkoly veřejné správy, podnikové sféry a občanů.....	41

4.2	Přípravenost pracovníků veřejné správy, právnických a fyzických osob včetně školní mládeže.....	42
4.3	Jednotný systém varování	43
5	INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM.....	45
5.1	Integrovaný záchranný systém a činnost při mimořádných událostech	45
5.1.1	Složky integrovaného záchranného systému	45
5.1.1.1	Základní složky.....	45
5.1.1.2	Ostatní složky	46
5.2	Hasičský záchranný sbor ČR.....	46
6	HOSPODÁŘSKÁ OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY.....	48
6.1	Systém nouzového hospodářství	48
6.2	Systém hospodářské mobilizace.....	48
6.3	Použití státních hmotných rezerv	48
6.4	Výstavbu a údržbu infrastruktury	49
6.5	Regulační opatření.....	49
7	POŽÁRNÍ OCHRANA.....	50
8	OCHRANA A BEZPEČNOST KOMUNIKAČNÍCH A INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ	52
8.1	Zajištění přednostního poskytování služeb elektronických komunikací za krizových stavů	52
8.2	Spolupráce s mezinárodními organizacemi v oblasti plánování civilních komunikací.....	53
8.2.1	Výbor pro plánování civilních komunikací NATO	53
9	OCHRANA KULTURNÍCH PAMÁTEK.....	54
10	POSTAVENÍ A ÚKOLY STÁTNÍCH ORGÁNŮ A ORGÁNŮ ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ PŘI MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTECH A KRIZOVÝCH STAVECH	55
	ZÁVĚR.....	59
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	60
	SEZNAM ZKRATEK.....	62
	SEZNAM PŘÍLOH.....	63
	PŘÍLOHY	64
	ABSTRAKT.....	66
	ABSTRACT	67

ÚVOD

Vývoj bezpečnostního prostředí ve světě i v evropském prostoru v posledním období má za následek, že systém krizového řízení nabývá na důležitosti a stává se často diskutovaným tématem v souvislosti se zajištěním státní bezpečnosti, ochrany života, zdraví a majetkových hodnot. Krizové řízení je spolu se zajištěním svrchovanosti, územní celistvosti a ochranou demokratických základů České republiky základní povinností a tedy i funkcí státu. Zahrnuje soubor činností a postupů s cílem minimalizace negativních dopadů možných mimořádných událostí na zdraví a životy lidí a jejich životní podmínky.

Po celou svou dosavadní existenci se lidstvo střetává s mimořádnými událostmi a krizovými situacemi, které ohrožují životy a zdraví lidí, jejich majetek nebo životní prostředí. Lidská společnost se snaží vzniku těchto událostí zabránit, případně minimalizovat jejich následky na přijatelnou míru. V závislosti na stupni svého vývoje proto buduje různě účinné ochranné a obranné mechanismy.

V důsledku globálních klimatických změn se častěji objevují hrozby v podobě rozsáhlých živelných pohrom, jako jsou povodně nebo sněhové kalamity. Dále také dlouhotrvající sucho, kromě rizika nedostatku pitné i užitkové vody a vlivu na její kvalitu, zvyšuje pravděpodobnost rizika vzniku rozsáhlých lesních požárů, a to zejména v kombinaci s vichřicemi. Četnost a rozsah účinků živelných pohrom, především povodní, v posledním období svědčí o tom, že riziko jejich vzniku se zvyšuje. V současné době je minimální riziko globálního vojenského konfliktu, které nelze jednoznačně vyloučit. Naopak se zvýšila hrozba celosvětového terorismu. Zvláštní pozornost vyvolávají také průmyslové havárie spojené s přítomností nebezpečných chemických látek, ať už vznikajících přímo v průmyslu nebo jiných odvětvích, jako je např. obchod (skladování chemických látek) nebo doprava. Další velkou hrozbou pro lidstvo jsou epidemie (hromadné nákazy osob) a epizootie (hromadné nákazy zvířat).

Na základě zkušeností z posledních let můžeme pozorovat přechod od klasického krizového řízení a řešení již vzniklých mimořádných situací k pro-aktivnímu přístupu, který je charakteristický tím, že klade důraz na preventivní opatření, vypracovávání rozsáhlých rizikových analýz a scénářů možných krizových situací tak, aby se zamezilo jejich vzniku nebo alespoň zmírnily negativní dopady v případě jejich vzniku. Čím lepší je připravenost na krizové situace, tím rychlejší a efektivnější je její zvládnutí.

Cíle a metodika zpracování

Cílem této práce je zprostředkovat ucelenou představu o tom, co je funkcí krizového řízení v České republice, vytvořením metodické příručky na základě porovnání existujících materiálů s přihlédnutím k existující legislativě.

Tato práce si na základě výše uvedeného klade za cíl popis a rozbor základní právní úpravy, která se týká krizového řízení v České republice.

V české literatuře je toto téma zastoupeno celkem uspokojivě. Dále bylo využito informací získaných studiem odborných publikací, příslušných zákonů, internetových stránek a studijních materiálů (skript) vysokých škol, které vedly k celkovému porozumění a uspořádání této práce.

Metoda, která je v práci použita je metodou deskriptivní. Dotýká se převážně popisu jednotlivých částí Krizového řízení v České republice, které jsou podrobně rozepsány.

Pojmy

Bezpečnostní politika státu - společenská činnost, jejíž základ tvoří souhrn základních státních zájmů a cílů, jakož i hlavních nástrojů k jejich dosažení, směřující k zabezpečení státní svrchovanosti a územní celistvosti státu a jeho demokratických základů, činnosti demokratických institucí, ekonomického a sociálního rozvoje státu, ochrany zdraví a života občanů, majetku, kulturních statků, životního prostředí a plnění mezinárodních závazků.

Bezpečnostní politiku státu tvoří pět základních komponentů:

- zahraniční politika v oblasti bezpečnosti státu,
- obranná politika,
- politika v oblasti vnitřní bezpečnosti,
- hospodářská politika v oblasti bezpečnosti státu,
- politika veřejné informovanosti v oblasti bezpečnosti státu.

Bezpečnostní rada státu - stálý pracovní orgán vlády ČR v oblasti bezpečnostní problematiky, zřízená na základě zákona o bezpečnosti ČR. Úkolem BRS je podílet se na tvorbě spolehlivého bezpečnostního systému státu a zabezpečovat koordinaci a kontrolu opatření k zajištění bezpečnosti ČR a mezinárodních závazků. BRS tvoří předseda vlády ČR a další vybraní členové vlády ČR podle rozhodnutí vlády ČR.

Bezpečnostní rada kraje - koordinační orgán pro přípravu na krizové situace. Předsedou je hejtman kraje, v Praze primátor hlavního města Prahy, který jmenuje členy

bezpečnostní rady kraje. Vždy jmenuje zástupce hejtmana, ředitele krajského úřadu, příslušníka PČR určeného policejním prezidentem, ředitele hasičského záchranného sboru kraje, příslušníka Armády ČR určeného náčelníkem Generálního štábu Armády ČR, ředitele územně příslušného územního střediska zdravotnické záchranné služby a zaměstnance kraje zařazeného do krajského úřadu, jehož zároveň jmenuje tajemníkem bezpečnostní rady kraje.

Bezpečnostní rada obce - koordinační orgán pro přípravu na krizové situace. Obec určuje hasičský záchranný sbor kraje a ukládá jí povinnost rozpracovat vybrané úkoly krizového plánu kraje. Předsedou bezpečnostní rady určené obce je starosta příslušné obce, který jmenuje členy bezpečnostní rady obce. Vždy jmenuje místostarostu, tajemníka úřadu, je-li tato funkce zřízena, příslušníka Policie ČR určeného policejním prezidentem nebo jím určeným služebním funkcionářem, příslušníka HZS kraje určeného ředitelem HZS kraje nebo jím určeným služebním funkcionářem, velitele sboru dobrovolných hasičů obce, je-li tento sbor zřízen a zaměstnance určené obce, jehož zároveň jmenuje tajemníkem bezpečnostní rady obce.

Krize - situace, v níž je významným způsobem narušena rovnováha mezi základními charakteristikami systému na jedné straně a postojem okolního prostředí k danému systému na straně druhé. (je narušeno poslání, filosofie, hodnoty, cíle a styl fungování systému).

Krizová situace – událost, v jejímž důsledku se vyhláší stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. Jsou při ní ohroženy důležité hodnoty, zájmy či statky státu a jeho občanů a hrozící nebezpečí a způsobené škody nelze odvrátit ani odstranit běžnou činností orgánů veřejné moci, ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních a jiných služeb a právnických a fyzických osob.

Krizový stav – stav, který vyhláší hejtman kraje nebo primátor hl. m. Prahy (stav nebezpečí), vláda ČR, popř. předseda vlády ČR (nouzový stav) nebo Parlament ČR (stav ohrožení státu a válečný stav), v případě hrozby nebo vzniku krizové situace a v přímé závislosti na jejím charakteru a rozsahu.

Krizová opatření – opatření určená k řešení krizových situací a dále též činnosti ke zmírnění nebo odstranění následků způsobených krizovou situací.

Orgány krizového řízení – vláda ČR, ministerstva a ostatní správní úřady, Česká národní banka, orgány krajů, obcí a určené orgány s územní působností, které ve prospěch svého zřizovatele zabezpečují analýzu a vyhodnocení možných ohrožení jeho

bezpečnosti, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravnými opatřeními a řešením krizových situací.

Kritická infrastruktura – výrobní i nevýrobní systémy, jejichž funkčnost by měla vážné dopady na bezpečnost, ekonomiku a zachování základních funkcí státu při krizových situacích.

Mimořádná situace – situace, která je řešena obvyklým způsobem složkami integrovaného záchranného systému, bezpečnostního systému, systému ochrany ekonomiky, obrany apod. a příslušnými orgány za použití jejich běžných oprávnění, postupů a na úrovni běžné spolupráce, bez vyhlášení krizových stavů.

Věcná pomoc – poskytnutí věcných prostředků při provádění záchranných a likvidačních prací na výzvu velitele zásahu, hejtmána kraje nebo starosty obce. Věcnou pomocí se rozumí též pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, hejtmána kraje nebo starosty obce.

Zvláštní skutečnosti – informace v oblasti krizového řízení, které by v případě zneužití mohly vést k ohrožení života, zdraví, majetku, životního prostředí nebo podnikatelského zájmu právnické nebo fyzické osoby vykonávající podnikatelskou činnost podle zvláštních právních předpisů.

Evakuace – souhrn organizačních a technických opatření zabezpečujících přemístění osob, zvířat a věcných prostředků v daném pořadí priority z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, ve kterých je zajištěno pro osoby náhradní ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věcné prostředky uskladnění.

Hospodářská opatření pro krizové stavy – jsou organizační, materiální nebo finanční opatření přijímaná správním úřadem v krizových stavech pro zabezpečení nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb, bez nichž nelze zajistit překonání krizových stavů.

Hmotné rezervy – vybrané základní suroviny, materiály, polotovary a výrobky, určené pro zajištění obranyschopnosti a obrany státu, pro odstranění následků krizových situací a pro ochranu životně důležitých hospodářských zájmů státu. Systém je v působnosti Správy státních hmotných rezerv.

Nezbytná dodávka – dodávka výrobků, prací a služeb pro zajištění základních životních potřeb obyvatelstva, pro podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, hasičských záchranných sborů a havarijních služeb a pro podporu výkonu státní správy, bez níž nelze zajistit překonání krizových stavů.

Prioritní zdroj dodávky – podnikatelé, kteří v rámci svého podnikání jsou schopni potřebné výrobky, práci a služby dodat (dodavatelé nezbytné dodávky).

Další zdroj dodávky – předem vytvářené zásoby v rámci státních hmotných rezerv, případně prostředky v rámci mezinárodní spolupráce a pomoci.

Mobilizační dodávka – nezbytná dodávka pro podporu ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů, uskutečňovaná po vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu.

IS ARGIS – jednotný softwarový nástroj, který za krizové situace slouží orgánům krizového řízení pro uplatňování, evidenci a řešení požadavků na zabezpečení výrobků, prací a služeb potřebných k překonání krizového stavu.

Regulační opatření – opatření, která slouží ke snížení spotřeby nedostatkových surovin, výrobků a energií nebo usměrňování spotřeby těchto komodit v souladu s krizovými plány v případech, kdy krizová situace nabývá takového rozsahu, že běžné ekonomické nástroje nejsou při zajišťování nezbytných dodávek dostatečně účinné.

Věcný prostředek – movité a nemovité věci ve vlastnictví státu, územních samosprávných celků a právnických a fyzických osob nebo jimi poskytované služby, které lze využít při řešení mimořádné události a krizové situace a v zájmu zajišťování obrany státu.

Pracovní povinnost – povinnost fyzických osob vykonávat po nezbytně nutnou dobu určené práce, které jsou nutné pro řešení krizové situace a které jsou tyto osoby povinny konat v místě určeném orgánem krizového řízení a podle potřeb pro řešení krizové situace i nad rámec pracovní doby stanovené v pracovněprávních předpisech.

Pracovní výpomoc – povinnost fyzických osob vykonávat jednorázové a mimořádné úkoly nezbytné pro řešení krizové situace, které jsou povinny konat v místě určeném orgánem krizového řízení a podle potřeb pro řešení krizové situace i nad rámec pracovní doby stanovené v pracovněprávních předpisech.

Zóna havarijního plánování – území v okolí subjektu nebo zařízení, v němž krajský úřad, v jehož územním obvodu se nachází objekt nebo zařízení, kde je umístěna nebezpečná látka, uplatňuje požadavky havarijního plánování formou vnějšího havarijního plánu a v němž zajišťuje veřejné projednávání stanovených dokumentů.

Krizový štáb – je pracovní orgán k řešení krizových situací. Např. krizový štáb ministerstev a jiných správních úřadů se zřizuje podle § 9 odst. 1 písm. c) zákona č. 240/2000 Sb., (krizový zákon). Hlavní úkoly krizového štábu na úrovni ministerstva jsou:

- zabezpečení operativní koordinace,
- sledování a vyhodnocení stavu, návrhů a realizace přijatých opatření k zamezení vzniku nebo řešení vzniklé krizové situace,
- poskytování podpory činnosti orgánům krizového řízení, zejména územních správních úřadů a orgánů územní samosprávy.

Jednotlivá ministerstva mají metodiky a jednací řády pro práci krizových štábů.

1 KRIZOVÉ STAVY

Krizový stav je vyhlášen zákonnými postupy stanovenými orgány na určitém území k řešení krizové situace.

1.1 Vojenské krizové stavy

1.1.1 *Válečný stav*

Je vojenským krizovým stavem, který se vyhláší při vzniku vnějšího nebo vnitřního vojenského nebezpečí (ohrožení) státu.

Právní kategorie pro pojmenování stavu, který na území celého státu může vyhlásit podle Ústavy ČR Parlament ČR v případě hrozí-li státu bezprostřední napadení nebo je-li napaden nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně. Umožňuje použít veškeré síly a prostředky státu, právnických a fyzických osob k odražení agrese.

Je to právní stav, při kterém je centrálně řízen výkon státní správy, chod národního hospodářství i činnost ozbrojených sil. Hromadně se povolávají vojáci v záloze k mimořádné službě v ozbrojených silách a činí se opatření v národním hospodářství k zajištění potřeb ozbrojených sil a civilního obyvatelstva. Vyhláší se a odvolává se zákonem a je posledním krokem k možnému odvrácení války.

Z hlediska mezinárodního práva vzniká mezi nepřátelými stranami (státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva) vypuknutím ozbrojeného konfliktu, a to bez ohledu na to, zda byla vypovězená válka.

1.1.2 *Stav ohrožení státu*

Má specifickou (smíšenou) povahu. Lze jej vyhlásit jak při vzniku vnitřního nebezpečí jako civilní krizový stav, tak i jako vojenský krizový stav při vzniku nebo hrozbě vojenského nebezpečí. Pokud je vyhlášen jako civilní krizový stav, je nejvyšším krizovým stavem pro krizové situace, které nesouvisí s obranou státu. V této souvislosti je třeba uvést, že podmínky pro vyhlášení stavu ohrožení jsou taxativně vymezeny článkem 7 odst. 1 ústavního zákona (č. 110/1998 Sb.) o bezpečnosti ČR. Hrozící nebo vzniklé nebezpečí musí být schopné ohrozit svrchovanost státu nebo jeho územní celistvost anebo jeho demokratické základy.

V jiných případech nelze stav ohrožení státu vyhlásit. Zákony o krizovém řízení a o integrovaném systému však počítají s možností vyhlásit stav ohrožení státu i za

mimořádných událostí, které jsou např. výsledkem přírodních vlivů (povodně, požáry, zemětřesení aj.). Lze si ale jen těžko představit, že by tyto mimořádné události sami o sobě byly schopné vyvolat nebezpečí, které by splňovalo podmínky stanovené čl. odst. 1 ústavního zákona o bezpečnosti.

Je to stav vyhlášený při bezprostředním ohrožení státní svrchovanosti nebo územní celistvosti státu anebo jeho demokratických základů. Je vyhlášen Parlamentem ČR na návrh vlády a k přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů.

Vláda v době trvání stavu ohrožení státu je vedle opatření (při vyhlášení nouzového stavu) dále oprávněna nařídít:

- omezení vstupu na území České republiky osobám, které nejsou občany ČR, povinné hlášení místa trvalého pobytu, popřípadě i místa, kde se osoba dočasně zdržuje,
- omezení držení a nošení střelných zbraní a střeliva,
- zvýšenou kontrolní činnost na úseku zabezpečení skladovaných střelných zbraní, střeliva, munice, výbušnin, jaderných materiálů a zdrojů ionizujícího záření, nebezpečných chemických a jiných nebezpečných látek.

Tabulka 1: *Přehled vojenských krizových stavů*

Název krizového stavu	Právní předpis	Vyhlašující orgán	Důvod	Území	Délka trvání
Válečný stav	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., (Ústava ČR), čl. 43 Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, čl. 2.	Parlament	Jestliže ČR je napadena nebo jestliže je třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.	Celý stát	Není omezena
Stav ohrožení státu	Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, čl. 7.	Parlament na návrh vlády	Jestliže je bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy.	Celý stát Omezené území státu	Není omezeno

1.2 Civilní krizové stavy

1.2.1 Nouzový stav

Nouzový stav vyhláší vláda podle ústavního zákona o bezpečnosti ČR v případě živelných pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. Je-li nebezpečí z prodlení, může vyhlásit nouzový stav předseda vlády. Jeho rozhodnutí vláda do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší.

Nouzový stav se vyhláší jen s uvedením důvodu, pro omezené nebo pro celé území státu a lze jej vyhlásit nejdéle na dobu 30 dnů. Uvedená doba se může prodloužit jen po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny. Nouzový stav končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud vláda nebo Poslanecká sněmovna nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby.

Současně s vyhlášením nouzového stavu musí vláda vymežit, která práva a v jakém rozsahu se omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají.

Vláda v době trvání nouzového stavu je oprávněna:

- nařídit evakuaci osob a majetku z ohroženého území,
- zakázat vstup, pobyt a pohyb osob na vymezených místech nebo území,
- rozhodnout o ukládání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace,
- rozhodnout o bezodkladném provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb za účelem zmírnění nebo odvrácení veřejného ohrožení vyplývajícího z krizové situace,
- nařídit povinné hlášení přechodného pobytu evakuovaných osob, pokud tato změna pobytu bude delší než 3 dny,
- přijmout opatření k ochraně státních hranic, k pobytu cizinců nebo osob bez státní příslušnosti, v oblasti zbraní, výbušnin, nebezpečných chemických látek a přípravků, jaderných zařízení a zdrojů ionizujícího záření,
- nařídit přemístění osob ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody do jiné věznice nebo vyloučit volný pohyb těchto osob mimo věznici,
- nařídit použití vojáků v činné službě k provádění krizových opatření,
- nařídit vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce,

- nařídít vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce,
- zabezpečit náhradní způsob rozhodování o dávkách sociálního zabezpečení (péče), kterými se rozumí dávky nemocenského a důchodového pojištění, důchodového zabezpečení, státní sociální podpory a dávky sociální péče a o jejich výplatě.

1.2.2 Stav nebezpečí

Stav nebezpečí vyhláší hejtman kraje podle krizového zákona (v Praze primátor hlavního města Prahy) jako bezodkladné opatření, jsou-li v případě živelné pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému.

Stav nebezpečí lze vyhlásit jen s uvedením důvodu, pro celé území kraje nebo pro jeho část, na dobu nejvýše 30 dnů. Tuto dobu může hejtman prodloužit jen se souhlasem vlády. Stav nebezpečí končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud hejtman nebo vláda nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby. Vláda stav nebezpečí zruší též, pokud nejsou splněny podmínky pro jeho vyhlášení.

Rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí musí obsahovat krizová opatření a jejich rozsah ve smyslu krizového zákona. Hejtman je za stavu nebezpečí oprávněn¹:

- rozhodnout o ukládání pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace,
- nařídít bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb za účelem zmírnění nebo odstraňování nebezpečí,
- nařídít hlášení přechodné změny pobytu osob,
- nařídít vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce,
- zajistit přednostní zásobování dětských a zdravotnických zařízení a ozbrojených bezpečnostních a hasičských záchranných sborů,
- zabezpečit náhradní způsob rozhodování o dávkách sociálního zabezpečení (péče) a její výplatě.

¹ § 14 Zákona č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

Tabulka 2: *Přehled civilních krizových stavů*

Název krizového stavu	Právní předpis	Vyhlašující orgán	Důvod	Území	Délka trvání
Nouzový stav	Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., čl. 5 a 6	Vláda (předseda vlády)	V případě výskytu pohrom (živelných technologických – např. průmyslových havárií, ekologických nebo jiných epidemií, ekonomických problémů, teroristických útoků apod.), které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví lidí nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost ve státě.	Celý stát Omezené území státu	Nejdéle 30 dnů
Stav nebezpečí	Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)	Hejtman kraje, primátor hl. m. Prahy	V případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie nebo jiného nebezpečí, jsou ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí nebo vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek, jestliže nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek IZS.	Celý kraj Část kraje	Nejdéle 30 dnů (prodloužení se souhlasem vlády)

2 KRIZOVÉ SITUACE

Krizová situace je nepředvídatelný nebo obtížně předvídatelný průběh skutečností po narušení rovnovážných stavů přírodních, technických, technologických, ekologických, sociálních a společenských systémů ohrožujících životy lidí, životní prostředí, ekonomiku, hmotné statky, stát a jeho obyvatelstvo. Je to takové narušení života společnosti, kdy hrozí jeho výrazná degradace. Krizová situace může být vyvolaná živelní pohromou, technologickou nebo průmyslovou havárií, protisociálními vystoupeními, hromadnou migrací obyvatelstva, terorismem, politickým násilím apod.

Krizová situace zahrnuje nejen vojenské ohrožení (vojenská krizová situace), ale též násilné ohrožení demokratického zřízení, chodu hospodářství, základních lidských práv a svobod nebo masové narušení státních hranic migrujícími cizinci, jiné vážné narušení veřejného pořádku nebo jiné ohrožení, která přímo nesouvisí s obranou státu. Dále ohrožení při vzniku živelných pohrom, ekologických katastrof, průmyslových havárií velkého rozsahu, zhroucení zásobování nezbytnými produkty nebo ztrátu jejich zdrojů aj. (nevojenská krizová situace).

Příčina krizové situace spočívá v objektivní skutečnosti, nezávislé na právu. Právo jen tyto objektivní skutečnosti určitým způsobem definuje; jen deklaruje existenci objektivní skutečnosti, která již fakticky nastala a reaguje na ní pomocí specifických (mimořádných) prostředků právního, hospodářského, technického, finančního nebo jiného charakteru a ve svém souhrnu vytváří systém opatření typických pro krizové situace. Tyto situace právní řád vzájemně rozlišuje podle rozsahu jimi způsobených škodlivých následků s ohledem na subjekt řízení a tento rozsah ohrožení označuje jako stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav.

Krizová situace a krizový stav spolu vzájemně souvisí. Na existenci krizové situace je totiž závislé vyhlášení krizového stavu. Ten je předpokladem pro užití krizových opatření (mimořádných opatření). Existuje tedy vzájemná podmíněnost mezi krizovou situací a krizovými stavy, spočívající v tom, že krizová situace nastává, když minimalizovat rozsah škodlivých následků je možné jen prostřednictvím krizových opatření a tudíž se jeví jako nezbytné k řešení vzniklého ohrožení vyhlásit některý z krizových stavů.

Tabulka 3: *Přehled krizových situací*

P.č.	Typ krizové situace
1.	Dlouhodobá inverzní situace
2.	Povodně velkého rozsahu
3.	Jiné živelné pohromy velkého rozsahu, mimo typu krizové situace č. 1 - 2, jako např. rozsáhlé lesní požáry, sněhové kalamity, vichřice, sesuvy půdy, zemětřesení apod.
4.	Epidemie – hromadné nákazy osob (včetně hygienických a dalších režimů)
5.	Epifytie – hromadné nákazy polních kultur (včetně hygienických a dalších režimů)
6.	Epizootie – hromadné nákazy zvířat (včetně hygienických a dalších režimů)
7.	Radiační havárie
8.	Havárie velkého rozsahu způsobená vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky
9.	Jiné technické a technologické havárie velkého rozsahu – požáry, exploze, destrukce nadzemních a podzemních částí staveb
10.	Narušení hrází významných vodohospodářských děl se vznikem zvláštní povodně
11.	Znečištění vody, ovzduší a přírodního prostředí haváriemi velkého rozsahu
12.	Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu
13.	Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu
14.	Narušení dodávek elektrické energie, plynu nebo tepelné energie velkého rozsahu
15.	Narušení dodávek potravin velkého rozsahu
16.	Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu
17.	Narušení dodávek léčiv a zdravotnického materiálu velkého rozsahu
18.	Narušení funkčnosti dopravní soustavy velkého rozsahu
19.	Narušení funkčnosti veřejných telekomunikačních vazeb velkého rozsahu
20.	Narušení funkčnosti veřejných informačních vazeb velkého rozsahu
21.	Migrační vlny velkého rozsahu
22.	Hromadné postižení osob mimo epidemií – řešení následků včetně hygienických a dalších režimů
23.	Narušení zákonnosti velkého rozsahu
24.	Hrozba teroristického útoku

3 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Krizové řízení² je nedílnou součástí řízení státu, organizace či jiné instituce, které mají zájem na svém rozvoji. Jeho cílem je předcházet vzniku možných kritických situací, zajistit všeobecnou přípravu na zvládnutí potenciálně možných kritických situací, zajistit zvládnutí kritických situací v rámci vlastní působnosti orgánu krizového řízení a úkolů uložených vyššími orgány krizového řízení, nastartovat obnovu a další rozvoj. Aktuálně a v širších souvislostech je krizové řízení chápáno jako nástroj pro zajištění trvale udržitelného rozvoje společnosti, organizace, území a státu. Je pro-aktivní typ strategického řízení, které je zaměřené na člověka, lidskou společnost, životní prostředí i lidmi vytvořené prostředí a na aspekty související s prvky, vazbami a toky v takto vytvořeném systému. Jeho cílem je zajistit trvale udržitelný rozvoj lidské společnosti. Je záležitostí správy státu na všech úrovních, soukromých organizací, nevládních organizací i všech občanů. Zahrnuje soubor postupů a procedur pro hledání a řešení problémů spojených se zajištěním trvale udržitelného rozvoje společnosti ve smyslu jejich zvládnutí a skládá se z plánování, vedení lidí, organizace sil a prostředků, hodnocení a kontroly. Jeho prvním úkolem je správně diagnostikovat či specifikovat každý problém, racionálně rozhodnout, rozhodnutí akceptovat a realizovat v daných konkrétních podmínkách. Z pohledu kybernetiky je to proces, jehož cílem je udržet chování systému v určitých mezích, ve kterých se realizují žádoucí cíle a potlačují nežádoucí projevy. Struktura orgánů krizového řízení ČR (viz příloha č. I).

3.1 Způsoby řízení

Krizové řízení můžeme z hlediska přístupu rozdělit na reaktivní a pro-aktivní. V prvním případě je již z názvu patrné, že se bude jednat o situaci, kdy krizový stav již nastal. Souvisí tedy s řešením již vzniklých problémů. Pro druhý případ je naopak charakteristické, že se snažíme krizovým situacím předcházet. Provádíme tedy opatření zaměřená na úplné zamezení vzniku krizové situace nebo alespoň zmírnění jejího nežádoucího dopadu. Některé charakteristické rozdíly jsou uvedeny v následující tabulce.

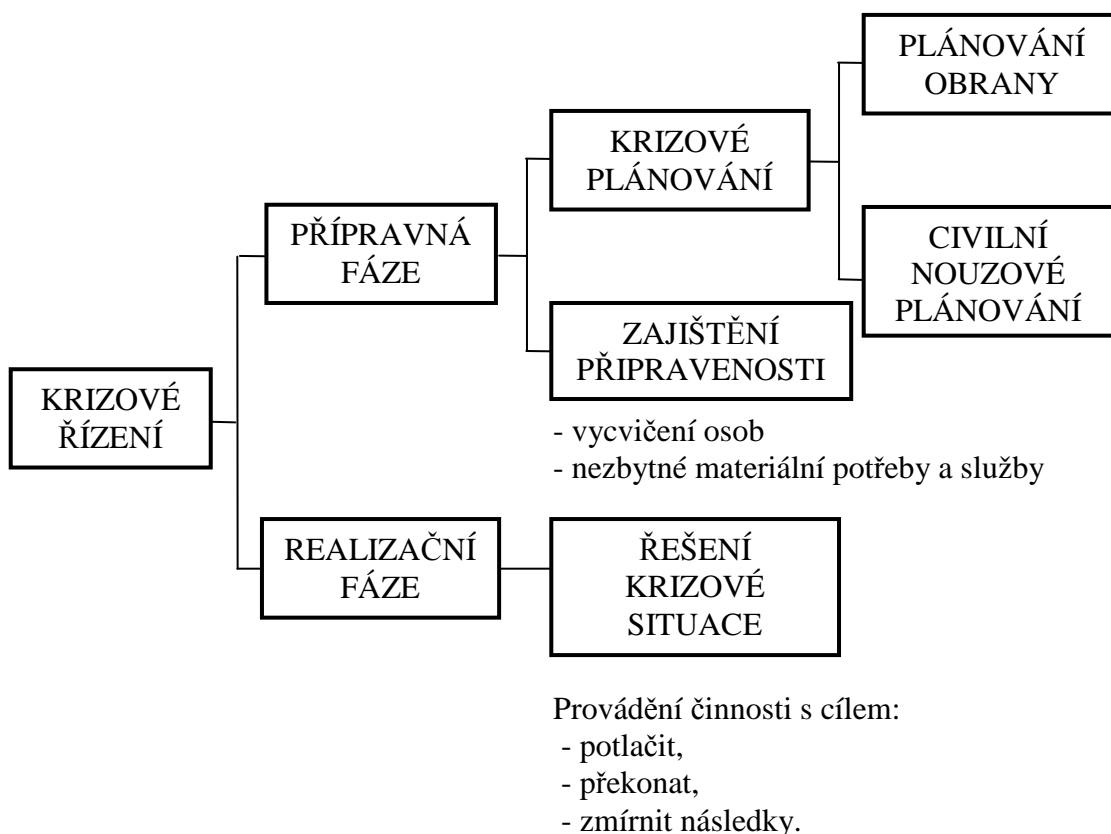
² PROCHÁZKOVÁ, D., ŘÍHA, J. *Krizové řízení*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2004. 228 s. ISBN 80-86640-30-2 s. 7-8.

Tabulka 4: *Řízení z hlediska přístupu*

Reaktivní přístup	Pro-aktivní přístup
Zaměření na mimořádné události	Zaměření na zranitelnost a rizika
Scénář jedné události	Scénáře zabývající se mnoha riziky v dynamickém provedení
Velení a operativní řízení	Řízení strategické a taktické
Hierarchické vazby	Proměnlivé vazby
Zaměření na zařízení	Zaměření na schopnosti
Specializované expertízy	Specializované expertízy respektující široké souvislosti a pohledy veřejnosti
Naléhavost, krátkodobý časový rámec	Srovnávání, dlouhodobější časový rámec
Rychle se měnící použití informací	Rozdílnost pohledů, informační management
Vertikální tok informací	Rozptýlený, široký tok informací

Jak praxe ukázala, připravenost čelit krizovým situacím není dostatečná, proto také v poslední době stoupá důležitost pro-aktivního krizového řízení. Jeho cílem je, na základě poznatků získaných z rizikové analýzy, identifikace možných nouzových situací, zajištění připravenosti čelit těmto situacím, zmírňovat škody způsobené pohromami a zajistit obnovu a další rozvoj. Důraz je tedy kladen především na preventivní opatření, aby se odvrátil výskyt nouzových situací. Snaží se předvídat možné pohromy způsobující nouzové situace a následně se zaměřuje na způsoby řešení a to za přijatelných nákladů a ztrát. Čím lepší je připravenost na vznik nouzové situace, tím rychleji a efektivněji mohou být zlikvidovány jejich negativní dopady, proto je potřebné mít připraveny scénáře odezvy na tyto možné nouzové situace. Kritické situace mohou vznikat náhle nebo pozvolně a právě pomocí monitoringu, jež je součástí pro-aktivního řízení, můžeme identifikovat pozvolna přibývajících příznaky nastávající krize, což nám umožňuje omezit na nejnižší možnou míru její ničivé dopady nebo její nastání vůbec. Jak nám ukazuje následující schéma, tak oba dva přístupy na sebe navzájem navazují a to jako přípravná a realizační fáze v procesu krizového řízení.

Obrázek 1: *Proces krizového řízení*

3.2 Havarijní, krizové, územní a nouzové plánování

3.2.1 Havarijní plánování

Havarijním plánováním se rozumí soubor činností, postupů a vazeb uskutečňovaných ministerstvy a jinými ústředními správními úřady, krajskými a obecními úřady a dotčenými právníckými osobami nebo podnikajícími fyzickými osobami k plánování opatření k provádění záchranných a likvidačních prací při vzniku mimořádných situací, a to vždy s použitím existujících sil a prostředků (např. integrovaný záchranný systém) s cílem:

- analyzovat existující rizika a zvýšit povědomí o rizicích na daném území,
- minimalizovat škodlivé účinky mimořádné situace na životy a zdraví osob, životní prostředí, hospodářská zvířata, majetkové a kulturní hodnoty,
- stanovit opatření k odvrácení nebo omezení účinků mimořádné situace a způsob odstranění následků

3.2.2 Krizové plánování

Je nástrojem krizového řízení a je souhrnem plánovacích činností, procedur a vazeb uskutečňovaných orgány krizového řízení a jimi určenými státními nebo veřejnými institucemi, právníckými nebo podnikajícími fyzickými osobami k realizaci cílů a úkolů při zajišťování bezpečnosti státu a jeho obyvatelstva za krizových situací. Podle krizového zákona č. 240/2000 Sb., se soustřeďuje na proces zpracování aktualizace a ověřování krizových plánů a dokumentů s nimi souvisejícími.

Zahrnuje:

- krizové plánování k řešení vojenských krizových situací,
- krizové plánování k řešení nevojenských krizových situací.

3.2.3 Územní plánování

Územní plánování soustavně a komplexně řeší funkční využití území, stanoví zásady jeho organizace a věcně a časově koordinuje výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území.

Územní plánování vytváří předpoklady k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, zejména se zřetelem na péči o životní prostředí a ochranu jeho hlavních složek - půdy, vody a ovzduší.

3.2.4 Nouzové plánování

Respektuje cíle územního plánování, prostorového plánování i cíle plánů rozvoje území, protože de facto představuje nástroj druhé úrovně řízení bezpečí a udržitelného rozvoje území.³

3.3 Plány

3.3.1 Havarijní plány

Havarijní plány objektové, např.:

- vnitřní havarijní plány,
- havarijní plány vodního hospodářství a ochrany vod před závadnými látkami,
- havarijní plány ochrany ovzduší pro případy poruch a nehod u technických zařízení,

³ PROCHÁZKOVÁ, D. *Bezpečnost lidského systému – základní údaje*. Praha, PA ČR, 2007. 303 s. ISBN 978-80-7251-260-7.

- havarijní plány k předcházení vzniku a k řešení stavů nouze v energetickém sektoru.

Havarijní plány územní:

- havarijní plán kraje,
- vnější havarijní plány.

Havarijní plány území jsou přílohou krizového plánu kraje. Vnitřní havarijní plán je součástí plánu krizové připravenosti určených právnických a podnikajících fyzických osob.

3.3.1.1 Vnitřní havarijní plán

Vnitřní havarijní plány jsou nástrojem pro zajištění havarijní připravenosti v areálu provozovatele. Zpracovávají je provozovatelé:

- jaderných zařízení nebo pracoviště s velmi významným zdrojem ionizujícího záření, dle zákona č. 18/1997 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů
- objekty a zařízení zařazené do skupiny B, dle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, ve znění pozdějších předpisů

Vnitřní havarijní plán stanoví preventivní bezpečnostní opatření k minimalizaci následků závažné havárie. Tato opatření musí být provedena uvnitř organizace.

Vnitřní havarijní plán obsahuje ⁴:

- jména, příjmení a funkční zařazení fyzických osob, které mají pověření provozovatele realizovat preventivní bezpečnostní opatření,
- scénáře možných havárií, scénáře odezvy na možné havárie, scénáře řízení odezvy na možné havárie a matice odpovědnosti za jednotlivé fáze odezvy na možné havárie,
- popis možných dopadů závažné havárie,
- popis činností nutných ke zmírnění dopadů závažné havárie,
- přehled ochranných zásahových prostředků, se kterými disponuje provozovatel,
- způsob vyrozumění dotčených orgánů veřejné správy a varování osob,
- opatření pro výcvik a plán havarijních cvičení,
- opatření k podpoře zmírnění dopadů závažné havárie mimo objekt a spolupráci se složkami integrovaného záchranného systému.

⁴ § 17 odst. 1 Zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií).

Vnitřní havarijní plán je průběžně aktualizován a prověřován praktickými cvičeními. O výsledku různých typů praktických cvičení je vedena dokumentace a v jejím rámci písemné zápisy s uvedením zjištěných nedostatků včetně termínů jejich odstranění. Dokumentace je součástí vnitřního havarijního plánu.⁵

Vnitřní havarijní plán má část:

- informativní (identifikace osob, informace o objektu nebo zařízení a jeho okolí, životním prostředí, nebezpečných látkách a rizicích),
- operativní (scénáře havárií),

Ostatní plány pro řešení mimořádných událostí zpracovaných provozovatelem a schválených podle zvláštních předpisů (traumatologický plán, plány varování zaměstnanců, plány individuální ochrany, evakuační plány a plány ukrytí zaměstnanců, ostatní plány pro řešení mimořádných událostí zpracované provozovatelem).

3.3.1.2 Vnější havarijní plán

Vnější havarijní plán je dokument, v němž jsou uvedeny popisy činnosti a opatření prováděných při vzniku závažné havárie vedoucí k minimalizaci jejích následků v okolí objektu. Tzn., že zóna havarijního plánování je větší než plocha ohraničená vnitřní hranicí zóny havarijního plánování

Zpracovávají se:

- pro území zóny havarijního plánování k zabezpečení ochrany obyvatelstva, životního prostředí, hospodářských zvířat, majetkových a kulturních hodnot,
- pro jaderná zařízení nebo pracoviště s velmi významným zdrojem ionizujícího záření, dle zákona č. 18/1997 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů,
- pro objekty/zařízení zařazené do skupiny B, dle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií.

Zpracovatelem vnějších havarijních plánů je hasičský záchranný sbor kraje. Vnější havarijní plány se prověřují minimálně jedenkrát za 3 roky cvičením havarijní připravenosti.

Způsob zpracování podkladů pro stanovení zóny havarijního plánování a pro vypracování vnějšího havarijního plánu:

⁵ § 17 Zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií).

- určení objektu nebo zařízení,
- popis závažné havárie, která může vzniknout v objektu nebo zařízení a jejíž následky se mohou projevit mimo objekt nebo zařízení,
- přehled možných následků závažné havárie na život a zdraví občanů, hospodářská zvířata, životní prostředí a majetek, včetně způsobů účinné ochrany před těmito následky.

Vnější havarijní plán obsahuje textovou a grafickou část. Textová část obsahuje údaje informačního a operativního charakteru a plány konkrétních činností. Grafická část slouží pro názorné zobrazení základních informací textové části a obsahuje mapy, grafy, schémata, rozmístění sil a prostředků, způsoby nasazení a podobně.⁶

3.3.1.3 Havarijní plán ve smyslu zákona č. 254/2001 Sb., (vodní zákon)

V případech, kdy uživatel závadných látek zachází s těmito látkami ve větším rozsahu nebo kdy zacházení s nimi je spojeno se zvýšeným nebezpečím pro povrchové nebo podzemní vody, má uživatel závadných látek povinnost činit tato opatření⁷:

- vypracovat plán opatření pro případy havárie (dále jen "havarijní plán"), havarijní plán schvaluje příslušný vodoprávní úřad, může-li havárie ovlivnit vodní tok, projedná jej uživatel závadných látek před předložením ke schválení s příslušným správcem vodního toku, kterému také předá jedno jeho vyhotovení,
- provádět záznamy o provedených opatřeních a tyto záznamy uchovávat po dobu 5 let.

3.3.1.4 Havarijní plán kraje

Havarijní plán kraje se zpracovává pro řešení mimořádných událostí, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu. Havarijní plán kraje zpracovává hasičský záchranný sbor kraje za použití analýzy vzniku mimořádných událostí a z toho vyplývajících ohrožení území kraje, podkladů poskytnutých právníky osobami a podnikajícími fyzickými osobami a podkladů poskytnutých dotčenými správními úřady, obecními úřady, jednotlivými složkami a ve spolupráci s nimi. Analýza vzniku mimořádných událostí a z toho vyplývajících ohrožení území kraje se zhotovuje na základě analytických podkladů připravených jednotlivými

⁶ Příl.2 Vyhláška č. 103/2006 Sb., o stanovení zásad pro vymezení zóny havarijního plánování a o rozsahu a způsobu vypracování vnějšího havarijního plánu.

⁷ § 39 odst. 2 Zákona č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).

složkami v rozsahu jejich působnosti. Jejím obsahem jsou přehled zdrojů mimořádných událostí; přehled pravděpodobných mimořádných událostí, včetně možnosti jejich vzniku, rozsahu a ohrožení pro území kraje a předpokládané záchranné a likvidační práce. Havarijní plán kraje se zpracovává v minimálně dvou vyhotoveních. Jedno vyhotovení havarijního plánu kraje se ukládá jako součást krizového plánu kraje pro jednání bezpečnostní rady kraje a krizového štábu kraje, druhé vyhotovení se ukládá na operačním a informačním středisku kraje. Hasičský záchranný sbor kraje předá složkám, správním úřadům a obcím, které plní úkoly z havarijního plánu kraje, výpisy z havarijního plánu kraje pro rozpracování jejich činnosti pro případ vzniku mimořádných událostí.⁸

Způsob zpracování havarijního plánu kraje.⁹

Havarijní plán kraje se člení na:

- informační část,
- operativní část,
- plány konkrétních činností.

Havarijní plán kraje obsahuje textové dokumenty doplněné grafickou dokumentací, kterou tvoří mapy, grafy a schémata.

3.3.2 *Krizové plány*

Krizový plán území je základním dokumentem stability území a rozvoje. Jsou v něm shrnuty zásady a opatření, kterými se provádí ochrana chráněných zájmů státu. Plán vychází z ověřených dat o území, která jsou zpracována relevantními metodami.¹⁰

Krizový plán obsahuje minimálně tyto kapitoly:

- seznam použitých právních předpisů,
- charakteristika území,
- seznam specifických pohrom,
- scénáře specifických pohrom,
- scénáře odezvy na specifické pohromy,
- soubor havarijních plánů pro dané území,
- seznam kritických pohrom,

⁸ § 25 Vyhlášky č. 328/2001 Sb., Ministerstva vnitra, o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

⁹ Příl.1. Vyhlášky č. 328/2001 Sb., Ministerstva vnitra, o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

¹⁰ PROCHÁZKOVÁ, D., *Bezpečnostní plánování (územní, nouzové a krizové plánování)*. VŠERS, České Budějovice 2009, 200s, ISBN 978-80-86708-80-5.

- scénáře odezvy na kritické pohromy,
- scénáře krizového řízení.

Kapitoly mohou být naplněny jen nezbytným průvodním textem a odkazy na příslušné hierarchicky nižší dokumenty jako jsou scénáře pohrom, scénáře odezvy na pohromu aj.

3.3.2.1 *Krizové plány ministerstev a jiných správních úřadů*

Ministerstva a jiné správní úřady¹¹ (dále jen "správní úřad") k zajištění připravenosti na řešení krizových situací v oboru své působnosti:

- zřizují pracoviště krizového řízení,
- zpracovávají plán, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací, (dále jen "krizový plán"); krizový plán schvaluje ministr nebo vedoucí správního úřadu,
- zřizují krizový štáb jako pracovní orgán k řešení krizových situací, jehož složení a úkoly určí ministr nebo vedoucí správního úřadu,
- zajišťují na základě vyžádání jiného správního úřadu provedení odborných prací vyplývajících z jejich působnosti,
- poskytují na požádání podklady ministerstvům, krajským úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností,
- vyžadují prostřednictvím Ministerstva vnitřní potřebné podklady od krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností,
- stanovují podřízeným územním správním úřadům povinnost poskytovat na vyžádání podklady pro zpracování krizových plánů krajů.

Správní úřady:

- vedou přehled možných zdrojů rizik, provádějí analýzy ohrožení a v rámci prevence podle zvláštních právních předpisů odstraňují nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace,
- rozhodují o činnostech k řešení krizových situací a ke zmírnění jejich následků, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak,
- organizují okamžité opravy nezbytných veřejných zařízení pro přežití obyvatelstva a k zajištění funkčnosti veřejné správy,
- vytvářejí podmínky pro nouzovou komunikaci ve vztahu k jiným správním úřadům, obcím, právníkům a fyzickým osobám.

¹¹ § 9 Zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

Pro přípravu na krizové situace a jejich řešení prováděcí právní předpis stanoví:

- podmínky a způsob vykonávání péče o děti v předškolních zařízeních, žáky plnící ve školách povinnou školní docházku a děti a mládež ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a preventivně výchovné péče, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce,
- báňsko technické podmínky pro zřizování, využití a ochranu důlních děl, uplatňování preventivních, technických a bezpečnostních opatření a provádění kontrol.

3.3.2.2 *Krizový plán České národní banky*

Česká národní banka¹² (ČNB) při přípravě na krizové situace a jejich řešení zřizuje krizový štáb, plní úkoly stanovené v § 9 odst. 2 písm. a) a d) a koordinuje s vládou opatření, která se dotýkají působnosti ČNB.

ČNB zpracovává krizový plán v oblasti měnové politiky a bankovníctví a spolupracuje s ministerstvy při zpracovávání jejich krizových plánů.

Krizový plán ČNB schvaluje její guvernér.

3.3.2.3 *Krizový plán kraje*

Hasičský záchranný sbor kraje¹³, zřízený podle zvláštního zákona, plní úkoly kraje při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem a s jejich řešením.

Hasičský záchranný sbor kraje za účelem uvedeným v § 14 odst. 1:

- organizuje součinnost mezi správními úřady a obcemi v kraji,
- zabezpečuje zpracování krizového plánu kraje, který schvaluje hejtman,
- plní při řešení krizových situací úkoly stanovené vládou, ministerstvy a jinými správními úřady.

Hasičský záchranný sbor kraje je oprávněn za účelem přípravy na krizové situace vyžadovat, shromažďovat a evidovat údaje o:

- kapacitách zdravotnických, ubytovacích a stravovacích zařízení,

¹² § 13 Zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

¹³ § 15 Zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

- předmětu a rozsahu činnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob v oblasti výroby a služeb, výrobních programech a výrobních kapacitách, rozsahu zásob surovin, polotovarů a hotových výrobků, počtech zaměstnanců a jejich kvalifikaci,
- počtech zaměstnanců ve výrobních provozech a počtech osob bydlících v místech předpokládané evakuace,
- množství, složení a umístění vyráběných, používaných nebo skladovaných nebezpečných látek,
- množství zadržené vody ve vodních nádržích,
- počtech a typech dopravních, mechanizačních a výrobních prostředků ve vlastnictví právnických nebo fyzických osob a druzích vyrobené nebo zachycené přírodní energie,
- uspořádání vnitřních prostorů výrobních objektů, popřípadě jiných objektů důležitých pro řešení krizových situací, vodovodech, kanalizacích, produktovodech a energetických sítích,
- stavbách určených k ochraně obyvatelstva při krizových situacích, k zabezpečení záchranných prací, ke skladování materiálu civilní ochrany a k ochraně a ukrytí obsluh důležitých provozů,
- výměrách pěstovaných zemědělských plodin a druhu a počtu zemědělských zvířat chovaných právnickými nebo fyzickými osobami,

pokud tyto údaje jsou nezbytné pro zpracování krizových plánů pro přípravu a řešení krizových situací.

3.3.2.4 *Další instituce, které musí vypracovat krizový plán*

Vláda, správní úřady, orgány krajů, ostatní orgány s územní působností a orgány obcí stanoví, organizují a provádějí opatření uvedená v tomto zákoně v mezích své působnosti vymezené zvláštními právními předpisy.¹⁴

Kancelář Poslanecké sněmovny, Kancelář Senátu, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády, Nejvyšší kontrolní úřad a Bezpečnostní informační služba zpracovávají svůj krizový plán, který schvaluje v případě Kanceláře Poslanecké sněmovny, Kanceláře Senátu a Kanceláře prezidenta republiky jejich vedoucí, v případě Úřadu vlády vedoucí Úřadu vlády, v případě Nejvyššího kontrolního úřadu prezident

¹⁴ § 28 Zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

Nejvyššího kontrolního úřadu a v případě Bezpečnostní informační služby ředitel Bezpečnostní informační služby.

Při řešení krizových situací se přiměřeně použijí ustanovení o provádění záchranných a likvidačních prací podle zvláštního zákona.

Prováděcí právní předpis stanoví¹⁵:

- obsah činnosti a složení bezpečnostní rady kraje a obce určené podle § 15 odst. 4 písm. a) a krizového štábu kraje a obce určené podle § 15 odst. 4 písm. a),
- náležitosti krizového plánu, plánu krizové připravenosti a způsob jejich zpracování.

3.3.3 Územní plán

Územní plán¹⁶ je z hlediska obce nejdůležitějším nástrojem územního plánování. Vymezuje zastavěné území, zastavitelné plochy, plochy přestavby, plochy pro veřejně prospěšná opatření, plochy pro územní rezervy a stanovuje podmínky pro využití těchto ploch. Územní plán v podrobnostech území obce zpřesňuje a rozvíjí cíle a úkoly územního plánování v souladu se zásadami územního rozvoje kraje a s politikou územního rozvoje. Bez pořízení územního plánu nelze v obci vymežit zastavitelné plochy, tj. plochy pro novou výstavbu.

Územní plán je vydán pro celé území obce formou opatření obecné povahy podle stavebního řádu a je závazný pro rozhodování v území. Poskytování prostředků z veřejných rozpočtů nesmí být v rozporu s územním plánem. Územní plán vymezuje veřejně prospěšné stavby a veřejně prospěšná opatření.

3.3.4 Nouzové plány

Nouzový plán¹⁷ zpracováváný ústředním úřadem státní správy v souladu s rozdělením kompetencí obsahuje typové scénáře pohrom, typové scénáře odezvy na pohromy, soubory opatření, pomůcek, prostředků, zdrojů aj., které jsou nutné pro zvládnutí příslušných nouzových situací na území státu. Za tímto účelem musí každý ústřední úřad zajistit:

- metodiky a hodnocení ohrožení od pohrom a hodnocení z nich plynoucích rizik, které spadají do jeho působnosti,

¹⁵ Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

¹⁶ PROCHÁZKOVÁ, D., *Bezpečnostní plánování (územní, nouzové a krizové plánování)*. VŠERS, České Budějovice 2009, 200s ISBN 978-80-86708-80-5, s. 116.

¹⁷ PROCHÁZKOVÁ, D., *Bezpečnostní plánování (územní, nouzové a krizové plánování)*. VŠERS, České Budějovice 2009, 200s ISBN 978-80-86708-80-5, s. 148.

- určení přijatelné míry rizika od pohrom, které spadají do jeho působnosti,
- zásady a provádění prevence, připravenosti, zásahu a obnovy v případech pohrom, které spadají do jeho působnosti.

3.3.4.1 *Povodňový plán*

Povodňovým plánem se rozumějí dokumenty, které obsahují způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možnosti ovlivnění odtokového režimu, organizaci a přípravu zabezpečovacích prací. Dále obsahují způsob zajištění včasné aktivizace povodňových orgánů, zabezpečení hlásné a hlídkové služby a ochrany objektů, přípravy a organizace záchranných prací a zajištění povodní narušených základních funkcí v objektech a v území a stanovené směrodatné limity stupňů povodňové aktivity.¹⁸

3.3.4.1.1 *Skladba a obsah povodňového plánu*

Povodňový plán¹⁹ obsahuje zpravidla titulní list, úvodní část a tyto oddíly:

- věcnou část, která zahrnuje údaje potřebné pro zajištění nemovitosti, obce nebo jiného územního celku před povodněmi a směrodatné limity pro vyhlásování stupňů povodňové aktivity,
- organizační část, která obsahuje jmenné seznamy, adresy a způsob spojení účastníků ochrany před povodněmi a úkoly pro jednotlivé účastníky ochrany před povodněmi včetně organizace hlásné a hlídkové služby,
- grafickou část, která zpravidla obsahuje mapy se zákresem záplavových území, evakuační trasy a místa soustředění, hlásné profily a informační místa.

3.3.4.2 *Vnější havarijní plán pro závažné havárie s nebezpečnými látkami*

Provozovatel objektu nebo zařízení zařazeného do skupiny B je povinen:

- vypracovat a předložit krajskému úřadu písemné podklady pro stanovení zóny havarijního plánování a zpracování vnějšího havarijního plánu současně s předložením návrhu bezpečnostní zprávy,
- spolupracovat s krajským úřadem a jím pověřenými organizacemi a institucemi na zajištění havarijní připravenosti v oblasti vymezené vnějším havarijním plánem.

¹⁸ § 71 odst. 1 Zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a i změně některých zákonů (vodní zákon).

¹⁹ Odst. 6.1 Norma TNV 75 2931, Povodňové plány.

Písemné podklady pro stanovení zóny havarijního plánování a zpracování vnějšího havarijního plánu obsahují:

- identifikační údaje provozovatele,
- jméno a příjmení fyzické osoby odpovědné za zpracování podkladů,
- popis závažné havárie, která může vzniknout v objektu nebo zařízení a jejíž dopady se mohou projevit mimo objekt nebo zařízení provozovatele,
- přehled možných dopadů závažné havárie na život a zdraví lidí, hospodářská zvířata, životní prostředí a majetek, včetně způsobů účinné ochrany před těmito dopady,
- přehled preventivních bezpečnostních opatření vedoucích ke zmírnění dopadů závažné havárie,
- seznam a popis technických prostředků využitelných při odstraňování následků závažné havárie, které jsou umístěny mimo objekt nebo zařízení provozovatele,
- další nezbytné údaje vyžádané krajským úřadem, například podrobnější specifikaci technických prostředků na odstraňování dopadů závažné havárie, podrobnější plán únikových cest a evakuačních prostorů, a dále údaje vyžádané podle zvláštního právního předpisu.²⁰

3.3.4.3 Vnější havarijní plán jaderných zařízení

Držitel povolení je povinen předat příslušnému krajskému úřadu a dotčeným obecním úřadům obcí s rozšířenou působností podklady pro vypracování vnějšího havarijního plánu, spolupracovat s ním na zajištění havarijní připravenosti zóny havarijního plánování, v rozsahu stanoveném v nařízení vlády k zóně havarijního plánování a na vrub svých nákladů se finančně podílet na zajištění činnosti celostátní radiační monitorovací sítě, na vybavení obyvatelstva v zóně havarijního plánování příslušných zařízení nebo pracovišť antidoty, na zajištění tiskové a informační kampaně k zajištění připravenosti obyvatelstva pro případy radiační havárie, na zajištění systému vyrozumění dotčených orgánů v rozsahu a způsobem stanoveným vnitřním havarijním plánem, na zajištění systému varování obyvatelstva v jejich okolí a je povinen podílet se na likvidaci následků radiační havárie v zóně havarijního plánování.²¹

²⁰ § 18 Zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií).

²¹ § 19 odst. 3 Zákona č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů.

3.3.4.4 *Speciální nouzové plány v ČR*

- Havarijní plán při znečištění vodního toku – Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon).
- Pohotovostní plán pro případ výskytu nebezpečných nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, jakož i pro případ vzniku mimořádné situace – Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon).
- Opatření pro stav ropné nouze – Zákon č. 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy, o řešení stavů ropné nouze a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nouzových zásobách ropy).
- Havarijní plán přenosné soustavy ČEPS, a.s. – Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích (energetický zákon).
- Havarijní plány provozovatelů distribučních soustav – Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích (energetický zákon).
- Havarijní plány výrobců elektrické energie soustav – Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích (energetický zákon).
- Opatření pro stav nouze v plynárenství soustav – Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích (energetický zákon).
- Opatření pro stav nouze v teplárenství soustav – Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích (energetický zákon).
- Opatření pro nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva – Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

3.4 Kritická infrastruktura

Zajištění bezpečnosti státu, fungování ekonomiky, to je výrobních i nevýrobních systémů a služeb, fungování veřejné správy a zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva je závislé na konkrétních infrastrukturách, které označujeme vzhledem

k jejich významu jako kritické (životně důležité) infrastruktury.²² Jejich narušení má negativní dopad na několik úrovní, a to na národní úrovni ovlivňuje zajištění základních funkcí státu a na krajské a místní úrovni má vliv na zajištění základních funkcí území.

Poškození, narušení nebo zničení kritické infrastruktury může být způsobeno přírodními katastrofami a vlivem činnosti lidského faktoru, který se váže na selhání techniky a technologických postupů a na úmyslné akce zahrnující terorismus a organizovaný zločin, a to jak jednotlivců, tak skupin.

Ochrana kritické infrastruktury je proces, který je zaměřen na takové zajištění fungování subjektů kritické infrastruktury a objektů, které vlastní nebo provozují, tak aby nedocházelo k jejich selhání při zohlednění všech možných rizik a hrozeb. Smyslem ochrany kritické infrastruktury musí být proto minimalizace dopadů výpadku činnosti těchto infrastruktur tak, aby narušení funkcí, činností nebo služeb bylo krátkodobé, málo četné, zvladatelné přinejmenším provizorním nebo alternativním způsobem a územně omezené tak, aby postihlo co nejmenší počet obyvatelstva.

V důsledku existence provázanosti národní kritické infrastruktury s obdobnými infrastrukturami v mezinárodním měřítku, jak v jednotlivých oblastech (sektorech, odvětvích) kritické infrastruktury, tak i z pohledu průřezových vzájemných vazeb mezi jednotlivými oblastmi (sektory, odvětvími) nelze vyloučit skutečnost, že narušení kritické infrastruktury jedné oblasti může ovlivnit další včetně mezinárodního dopadu. Jako nejčastější příklad lze uvést narušení dodávek elektřiny a plynu, nedostatek pohonných hmot nebo výpadky telekomunikačních sítí. Vzhledem k tomu, že převážná část kritických infrastruktur je vlastněna a provozována soukromými subjekty, je nutné v rámci její ochrany stanovit sdílení odpovědností veřejné správy a privátního sektoru a výměnu informací mezi veřejnou správou a dalšími relevantními organizacemi včetně mezinárodní spolupráce.

Cílem ochrany kritické infrastruktury je zabezpečit ochranu nejen strategických, ale především životních zájmů dotýkajících se životů a zdraví lidí, majetku, životního prostředí a existence lidské společnosti jako takové. Stát pro plnění své funkce musí za všech okolností a situací zabezpečit provozuschopnost základních prvků, vazeb a toků zabezpečujících chod státu a které jsou základem schopnosti státu udržet za každé situace jeho stabilitu a zabezpečit další rozvoj.

²² MV – GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2008, 52s, ISBN 978-80-86640-91-4, s. 34.

Prostředkem pro splnění výše uvedených funkcí a povinností s výhledem do budoucnosti je strategie, jejíž podstatou je dlouhodobý záměr činnosti k dosažení určitého cíle. Pro její vytvoření je nutné vzít v úvahu především komplexní charakter problematiky kritické infrastruktury a její ochrany, a to s ohledem na specifické vlastnosti jednotlivých oblastí (sektorů, odvětví) kritické infrastruktury a dále na vzájemné vazby mezi nimi. „Komplexní strategie České republiky k řešení problematiky ochrany kritické infrastruktury“ by měla představovat konsensuální rámec pro zpracování dalších koncepčních materiálů, které by ji rozvrhly do konkrétních kroků a následných opatření. Jedním z těchto komplexních kroků by se stal „Národní program ochrany kritické infrastruktury“ založený na zpracování dílčích strategií, koncepcí a analýz určených pro jednotlivé oblasti (sektory, odvětví) kritické infrastruktury a z nich vycházejících stanovení konkrétních úkolů, jejich nositelů a termínů plnění.

3.5 Trvale udržitelný rozvoj státu

Koncepce trvale udržitelného rozvoje²³ vznikla koncem osmdesátých let a byla definována ve zprávě tehdejší norské předsedkyně vlády paní Brundtlandové jako směr rozvoje, který uspokojuje požadavky současné generace s ohledem na požadavky budoucích generací. V širším smyslu trvale udržitelný rozvoj zahrnuje rovnost mezi zeměmi, rovnost mezi generacemi a integruje ekonomický růst, ochranu životního prostředí i sociální blaho. Klíčovým úkolem politiky trvale udržitelného rozvoje je najít rovnováhu mezi těmito třemi dimenzemi, zvážit výhody jejich interakcí a provést významné směny mezi nimi, jestliže se to ukáže potřebné.

Problematikou udržitelného rozvoje se v roce 2003 zabýval také Evropský parlament, který přijal následující definici: „Udržitelný rozvoj znamená zlepšování životní úrovně a blahobytu lidí v mezích kapacity ekosystémů při zachování přírodních hodnot a biologické rozmanitosti pro současné a příští generace“.

Hlavním cílem trvale udržitelného rozvoje je udržet či ještě zvýšit celkové bohatství planety (přírodní, lidmi vytvořené nebo společenské) pro budoucí generace. Rozvoj jaderné energetiky rozšiřuje základnu přírodních zdrojů, jež se využívají pro výrobu energie a pro růst lidského i lidmi vytvořeného kapitálu. Hlavní zásadou koncepce trvale udržitelného rozvoje je, že technologie podporující ekonomický rozvoj musí být pečlivě kontrolovány a monitorovány, aby jejich cíle byly v souladu s požadavky trvale udržitelného rozvoje v oblasti společenské i životního prostředí.

²³ PROCHÁZKOVÁ, D., ŘÍHA, J. *Krizové řízení*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2004. 228 s. ISBN 80-86640-30-2 s. 77-78.

Energetika a služby podporují ekonomický rozvoj a růst společenského blaha, ale výroba samotné energie má negativní dopady na lidské zdraví a na životní prostředí. Proto musí být minimalizovány zátěže společnosti i životního prostředí, aby se dosáhlo trvale udržitelného rozvoje.

Představa udržitelného rozvoje se podle současných názorů může realizovat na hranici zřetelně udržitelné činnosti člověka anebo na okraji činností, které jsou podle některých subjektů zpochybnitelné, udržitelné pouze podmíněně, časově a prostorově omezené.

V životním prostředí, které zahrnuje také člověk a jeho vztahy dochází k řadě jevů, které škodlivě působí na člověka a na životní prostředí z hlediska pohledu člověka, tj. označují se jako pohromy. Z obecného pohledu si je třeba uvědomit, že některé jevy, které prostředí významné kroky v jeho rozvoji, např. změny morfologie terénu při zemětřesení z pohledu vývoje zemských desek. Protože cílem snažení lidstva je zajistit rozvoj lidské společnosti (tj. cíl poněkud egoistický), posuzujeme a klasifikujeme pohromy a jejich dopady z pohledu člověka, tj. ne z pohledu dlouhodobého rozvoje životního prostředí.

3.6 Ochrana údajů krizového řízení a zvláštní skutečnosti

Zvláštní skutečnosti²⁴ - orgány krizového řízení označují krizové plány a ostatní listiny, nosná média a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti slovy „Zvláštní skutečnosti“ nebo zkratkou „ZS“. Uvedené označení není stupněm utajení podle zvláštního právního předpisu²⁵, který není ustanoveními tohoto paragrafu dotčen.

Zvláštními skutečnostmi obecně jsou informace v oblasti krizového řízení, které by v případě zneužití mohly vést k ohrožení života, zdraví, majetku, životního prostředí nebo podnikatelského zájmu právnické osoby, nebo fyzické osoby vykonávající podnikatelskou činnost. Problematiku zvláštních skutečností podrobněji upravila na základě svého zmocnění vláda svým nařízením.²⁶

Označení, manipulace a uložení - jako zvláštní skutečnosti označují fyzické a podnikající právnické osoby po projednání s příslušným orgánem krizového řízení veškeré listiny, nosná média a jiné materiály obsahující tyto skutečnosti a údaje, které

²⁴ HORÁK, R., KRČ, M., ONDRUŠ, R., DANIELOVÁ, L. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde Praha, a.s., 2004. 408 s. ISBN 80-7201-471-4 s. 266.

²⁵ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.

²⁶ Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

poskytují orgánům krizového řízení.²⁷ Označení krizových plánů, ostatních listin, nosných médií a jiných materiálů obsahujících zvláštní skutečnosti (dále jen „písemnosti“), které se označují podle zvláštního právního předpisu²⁸, se pak uvádí na přední straně prvního listu v pravé horní části, na popisném štítku nebo obalu. Je-li písemnost určena k doručení adresátovi mimo objekt orgánu krizového řízení nebo je přenášena mimo budovu z jiného vážného důvodu (dále jen „přeprava“), označuje se také v pravé horní části obálky.

3.7 Předpisy krizového řízení v České republice

Přehled nejdůležitějších zákonů krizového řízení (viz příloha č. II).

3.7.1 Ústavní zákony

- Ústavní zákon č. *1/1993 Sb.*, Ústava České republiky.
- Ústavní zákon č. *110/1998 Sb.*, o bezpečnosti České republiky.

3.7.2 Klíčové zákony

- Zákon č. *240/2000 Sb.*, o krizovém řízení (krizový zákon).
- Zákon č. *241/2000 Sb.*, o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.
- Zákon č. *222/1999 Sb.*, o zajišťování obrany ČR.
- Zákon č. *585/2004 Sb.*, o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon).

3.7.3 Další právní předpisy

- Zákon č. *239/2000 Sb.*, o integrovaném záchranném systému.
- Zákon č. *238/2000 Sb.*, o Hasičském záchranném sboru ČR.
- Zákon č. *59/2006 Sb.*, o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky.
- Zákon č. *189/1999 Sb.*, o nouzových zásobách ropy, o řešení stavů ropné nouze (zákon o nouzových zásobách ropy).
- Zákon č. *12/2002 Sb.*, o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou.
- Zákon č. *133/1985 Sb.*, o požární ochraně.
- Zákon č. *219/1999 Sb.*, o ozbrojených silách ČR.
- Zákon č. *283/1991 Sb.*, o Policii ČR.

²⁷ § 14 odst. 3 Zákona č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

²⁸ § 27 odst. 1 Zákona č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

- Zákon č. **2/1969 Sb.**, o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy (kompetenční zákon).
- Zákon č. **97/1993 Sb.**, o působnosti Správy státních hmotných rezerv.
- Zákon č. **254/2001 Sb.**, o vodách (vodní zákon).
- Zákon č. **129/2000 Sb.**, o krajích (krajské zřízení).
- Zákon č. **128/2000 Sb.**, o obcích (obecní zřízení).
- Zákon č. **412/2005 Sb.**, o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.
- Zákon č. **258/2000 Sb.**, o ochraně veřejného zdraví.

3.7.4 Prováděcí právní předpisy

- Nařízení vlády č. **462/2000 Sb.**, k provedení krizového zákona.
- Nařízení vlády č. **463/2000 Sb.**, o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva.
- Nařízení vlády č. **51/2004 Sb.**, o plánování obrany státu.
- Nařízení vlády č. **172/2001 Sb.**, k provedení zákona o požární ochraně.
- Nařízení vlády č. **247/2001 Sb.**, o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. **328/2001 Sb.**, o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. **380/2002 Sb.**, k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.
- Vyhláška Ministerstva obrany č. **280/1999 Sb.**, k provedení zákona o zajišťování obrany ČR, kterou se stanoví postup při uplatňování požadavku na určení věcných prostředků a jejich převzetí, postup při uplatňování požadavku na určení fyzických osob k pracovní výpomoci nebo k pracovní povinnosti a kterou se stanoví náležitosti a vzor dodávacího příkazu, náležitosti a vzor dokladu o převzetí věcného prostředku, náležitosti a vzor dokladu o vrácení věcného prostředku a náležitosti a vzor povolávacího příkazu.
- Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. **281/2001 Sb.**, k provedení krizového zákona.

- Vyhláška Ministerstva financí č. **186/2002 Sb.**, kterou se stanoví náležitosti přehledu o předběžném odhadu nákladů na obnovu majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí v území postiženém živelní nebo jinou pohromou a vzor pověření osoby pověřené krajem zjišťováním údajů nutných pro zpracování tohoto přehledu.
- Vyhláška Správy státních hmotných rezerv č. **498/2000 Sb.**, o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy.
- Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. **375/2005 Sb.**, o stavech nouze v plynárenství.
- Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. **219/2001 Sb.**, o postupu v případě hrozícího nebo stávajícího stavu nouze v elektroenergetice.
- Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. **225/2001 Sb.**, kterou se stanoví postup při vzniku a odstraňování stavu nouze v teplárenství.

3.7.5 Směrnice (instrukce)

- Směrnice Ministerstva vnitra ze dne 8. října 2004 č.j.: **PO-365/IZS-2004**, kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje a obce, jeho uvedení do pohotovosti, vedení dokumentace a některé další podrobnosti.
- Metodická pomůcka Ministerstva vnitra ze dne 30. června 2003 č.j.: **PO-1590/IZS-2003**, kterou se doporučují zásady pro jednotné rozlišování a vymezení preventivních, záchranných, likvidačních a obnovovacích (asanačních) prací spojených s předcházením, řešením a odstraňování následků mimořádných událostí.

4 OCHRANA OBYVATELSTVA

Vývoj a ochranu obyvatelstva²⁹ asi nejlépe shrnuje doc. RNDr. Dana Procházková, PhD., DrSc. v publikaci „*Krizové řízení, havarijní plánování a ochrana obyvatelstva*“ a to následovně:

- ženevské úmluvy po světové válce (jsou součástí české legislativy) – definice civilní obrany (čl. 61), závazek rozšiřovat úmluvy i mezi veřejnost. Spadají sice výhradně do vojenské problematiky, ale mají dosah i do civilního života obyvatelstva. Ochrana obyvatelstva některé úkoly přejala,
- pohled na ochranu obyvatelstva se v evropských i mimoevropských státech mění a zaměřuje se na prevenci. Vytváří se prostor pro lepší propagaci ochrany obyvatelstva a preventivních opatření – vyšší přidaná hodnota pro občana,
- ochrana obyvatelstva v České republice v současné době zabezpečuje ochranu života, zdraví, majetku a úměrně životního prostředí proti mimořádným událostem nevojenského i vojenského charakteru.

Dnes v ČR máme dva důležité dokumenty, a to:

- „*Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015*“, schválená usnes. Vlády č. 417 ze dne 22. dubna 2002.
- „*Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020*“, schválená usnes. Vlády č. 165 ze dne 25. února 2008

Cíl ochrany obyvatelstva zapracovaný ve výše uvedených dokumentech jsou:

- dobře informovaný občan je schopný správně reagovat v případě bezprostřední hrozby nebo vzniku nouzové situace,
- včas informovaný a správně reagující občan je jedním z předpokladů úspěšného zásahu záchranářů,
- dobrá informovanost obyvatelstva přispívá k lepšímu pochopení přípravy a provádění preventivních opatření ke zvládnutí nouzové situace jakéhokoliv druhu,
- zvýšení spoluodpovědnosti občanů za svoji ochranu (je třeba změnit přístup občanů – v případě nouzové situace pasivně očekávají, kdo jim poskytne jakou pomoc).

Zásady bezpečnosti lidí na poli ochrany obsahují:

²⁹ PROCHÁZKOVÁ, D. *Krizové řízení, havarijní plánování a ochrana obyvatelstva*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. 111 s. ISBN 978-80-86708-86-7 s. 33-34.

- zásady pro improvizované ukrytí,
- zásady pro použití improvizovaných prostředků ochrany (oči, horní cesty dýchací, povrch těla),
- poskytování první zdravotní pomoci,
- pomoc dalším osobám (staří lidé, děti, tělesně a zdravotně postižené osoby),
- zásady chování při konkrétním typu nouzové situace (povodně, únik nebezpečné látky, požár, teroristický útok...).

Ochrana obyvatelstva dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému:

- stanoví působnost a pravomoc složek integrovaného záchranného systému státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob,
- dává jasná pravidla pro působení jednotlivých subjektů.

Vymezení pojmů:

- ochrana obyvatelstva je plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku,
- zařízení civilní ochrany bez právní subjektivity (dále jen „zařízení civilní ochrany“) – součástí právnické osoby nebo obce určené k ochraně obyvatelstva, tvoří je zaměstnanci nebo jiné osoby na základě dohody a věcné prostředky.

Odborně jsou cíle ochrany obyvatelstva zajištěny, když je zajištěno bezpečné místo, bezpečná osoba a bezpečné systémy. Na základě systematických a dlouhodobých studií jsou prioritní prvky, které je třeba v dané oblasti sledovat v sestupném pořadí.

4.1 Bezpečná společnost – úkoly veřejné správy, podnikové sféry a občanů

Bezpečnou společnost ve vztahu k mimořádným událostem a krizovým situacím lze charakterizovat jako společnost³⁰, která má přijatý soubor právních, technických, organizačních, finančních, vzdělávacích a dalších ochranných opatření k minimalizaci, resp. k překonání následků mimořádných událostí a krizových situací a v praxi ho úspěšně realizuje. Bude ji vytvářet veřejná správa, která zabezpečí podmínky pro přístup občanů k informacím o rizicích vzniku mimořádných událostí, možných

³⁰ MV – GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2008, 52s, ISBN 978-80-86640-91-4, s. 30.

následcích a zároveň o přijatých opatřeních k ochraně jejich životů a zdraví, majetku a životního prostředí.

Zejména obec za pomoci složek integrovaného záchranného systému musí více sehrávat rozhodující roli v informovanosti, resp. přípravě občanů k sebeochraně a vzájemné pomoci při mimořádných událostech a krizových situacích. Využívá k tomu hromadných komunikačních prostředků a všech dostupných prostředků propagace. Důležitou úlohu v této oblasti bude plnit podniková sféra a občané na základě budovaného systému ochrany obyvatelstva a v jeho rámci vymezených úkolů. Veřejná správa i podniková sféra musí motivovat a získat občany k aktivní účasti na zajišťování vlastní bezpečnosti, bezpečnosti svých zaměstnanců, spoluobčanů a blízkých.

To vše znamená řešit nedostatečnou připravenost obyvatelstva pro ochranu, obranu a zvládnání krizových situací, koordinaci přípravy obyvatelstva a to jak dospělého tak i dětí a mládeže, která by zahrnovala přípravu na možné situace (mimořádné události, vnitřní bezpečnost, obrana státu, zdravotnická připravenost v širším slova smyslu než jen zranění, ale např. i chování při epidemiích, narušení objektů kritické infrastruktury apod.). Bude řešeno hlubší i širší zapojení občanů a občanských sdružení do zajišťování bezpečnosti (ve standardních podmínkách, za krizových situací, při pomoci v zahraničí). Bude třeba zahrnout tento problém do vytvářených programů (s využitím odpovídajících programů EU, připravovaného „Národního programu ochrany kritické infrastruktury“³¹ a do přípravy občanů k sebeochraně. Občané mají právo na pomoc státu, ale mají i povinnosti a spoluodpovědnost za svoji ochranu.

4.2 Přípravenost pracovníků veřejné správy, právnických a fyzických osob včetně školní mládeže

Přípravenost pracovníků veřejné správy, právnických osob bude i nadále řešena v souladu s „Koncepcí vzdělávání v oblasti krizového řízení“³².

Ke zkvalitnění připravenosti fyzických osob se jeví jako potřebné přijmout Program výchovy a vzdělávání obyvatelstva k jeho bezpečnosti a ochraně při mimořádných událostech a krizových situacích. Školní mládež vzdělávat v souladu s rámcovými vzdělávacími programy základních a středních škol. Ke zkvalitnění

³¹ Usnesení Bezpečnostní rady státu ze dne 17. ledna 2008 č. 4.

³² Usnesení Bezpečnostní rady státu ze dne 16. listopadu 2004 č. 14.

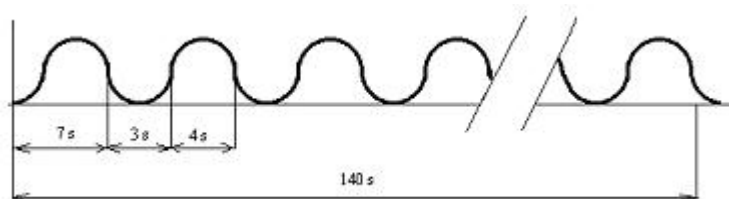
připravenosti budoucích učitelů bude nutné začlenit do studijních programů pedagogických fakult problematiku Ochrana člověka za mimořádných událostí.³³

4.3 Jednotný systém varování

Jednotný systém varování³⁴ je v ČR budován od roku 1991. Systém tvoří síť poplachových sirén, které zabezpečují bezprostřední varování obyvatelstva, a dále pak soustava vyrozumívacích center, soustava dálkového vyrozumění (doprava signálu a informací mezi vyrozumívacími centry), soustava místního vyrozumění (infrastruktura pro ovládání poplachových sirén a vyrozumění osob). HZS ČR má rovněž právo vstoupit do sdělovacích prostředků a informovat obyvatelstvo prostřednictvím televize a rozhlasu.

Obyvatelstvo je v případě hrozby nebo vzniku mimořádné události varováno především prostřednictvím varovného signálu „**Všeobecná výstraha**“. Tento signál je vyhlašován kolísavým tónem sirény po dobu 140 vteřin a může zaznít třikrát po sobě v cca třiminutových intervalech. Po tomto signálu bezprostředně následuje mluvená tísňová informace, kterou se sdělují obyvatelstvu údaje o bezprostředním nebezpečí vzniku nebo již nastalé mimořádné události a opatření k ochraně obyvatelstva. K poskytování této tísňové informace se využívá i koncových prvků varování, které jsou vybaveny modulem pro vysílání hlasové informace.

Obrázek 2: Všeobecná výstraha

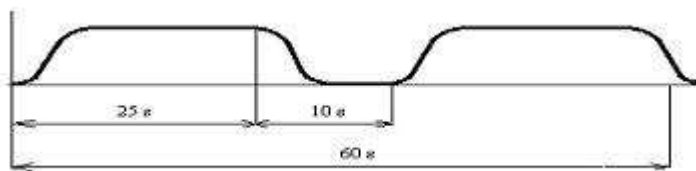
Obyvatelstvo může být následně informováno i sdělovacími prostředky (rozhlasem, televizí, místním rozhlasem), tzv. mluvícími sirénami, vozidly složek integrovaného záchranného systému nebo jiným způsobem o tom, co se stalo a co se má v takovém případě dělat.

³³ MV – GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2008, 52s, ISBN 978-80-86640-91-4, s. 30.

³⁴ *Jednotný systém varování* [online]. 2008 [cit. 2010-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.hzscr.cz/docDetail.aspx?docid=9621&doctype=ART&>>.

Dalším signálem (nikoliv varovným), který sirény mohou vysílat je „**Požární poplach**“, který slouží ke svolání jednotek požární ochrany. Tento signál je vyhlašován přerušovaným tónem sirény po dobu 1 minuty.

Obrázek 3: *Požární poplach*

Provázanost systému varování s hromadnými informačními prostředky umožňuje včasné a plošné informování osob o hrozícím nebo vzniklém nebezpečí (živelní pohroma, závažná havárie, teroristický útok apod.).

5 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Integrovaný záchranný systém³⁵ (IZS) je efektivní systém vazeb, pravidel spolupráce a koordinace záchranných a bezpečnostních složek, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při společném provádění záchranných a likvidačních prací a přípravě na mimořádné události. Tak aby stručně řečeno „nikdo nebyl opomenut, kdo pomoci může a vzájemně si nikdo z nich nepřekážel.“

5.1 Integrovaný záchranný systém a činnost při mimořádných událostech

Integrovaný záchranný systém³⁶ se použije v přípravě na vznik mimořádné události a při potřebě provádět současně záchranné či likvidační práce dvěma nebo více jeho složkami.

Činnost integrovaného záchranného systému a jeho složek probíhá v několika základních rovinách představující základní druhy činností, které lze vymezit jako:

- preventivní práce,
- záchranné práce,
- likvidační práce,
- havárie,
- obnovovací (asanační) práce.

5.1.1 Složky integrovaného záchranného systému

Integrovaný záchranný systém se skládá ze základních a ostatních složek, kterými jsou státní orgány, správní úřady či zákonem výslovně stanovené osoby a instituce, jejich působením v rámci IZS není dotčeno jejich postavení a plnění úkolů stanovených zvláštními předpisy.

5.1.1.1 Základní složky

Zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, provádějí její vyhodnocení a zjišťují neodkladný zásah na místě samém. Za

³⁵ *Integrovaný záchranný systém* [online]. 2008 [cit. 2010-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranny-system.aspx>>.

³⁶ HORÁK, R., KRČ, M., ONDRUŠ, R., DANIELOVÁ, L. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde Praha, a.s., 2004. 408 s. ISBN 80-7201-471-4 s. 238, 241.

tímto účelem rozmisťují své síly na celém území České republiky. K základním složkám IZS patří:

- Hasičský záchranný sbor České republiky (zákon č. 238/2000 Sb.),
- jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany (vyhláška č. 247/2001 Sb.),
- zdravotnická záchranná služba,
- Policie České republiky (zákon č. 283/1993 Sb.),
- odborná zdravotnická zařízení na úrovni fakultních nemocnic pro poskytování specializované péče obyvatelstvu (pouze v době krizových stavů).

5.1.1.2 Ostatní složky

Poskytují při záchranných nebo likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání postupem, stanoveným v § 21 a násl. zákona č. 239/2000 Sb. K ostatním složkám IZS patří:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
- ostatní záchranné sbory,
- orgány ochrany veřejného zdraví (zákon o zdraví lidu),
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní obrany, neziskové organizace a sdružení občanů, které lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

5.2 Hasičský záchranný sbor ČR

Je hlavním koordinátorem a páteří integrovaného IZS. V praxi to mj. znamená, že pokud zasahuje více složek IZS, na místě většinou velí příslušník Hasičského záchranného sboru ČR, který řídí součinnost složek a koordinuje záchranné a likvidační práce. Operační a informační středisko IZS (je jím operační a informační středisko HZS ČR) povolává a nasazuje potřebné síly a prostředky jednotlivých složek IZS v konkrétních lokalitách. Na strategické úrovni je pak IZS koordinován krizovými orgány krajů a Ministerstva vnitra.³⁷

Dle zákona č. 239/2000 Sb., o IZS velitel zásahu má při provádění záchranných a likvidačních prací rozsáhlé pravomoci. Může mj. zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu, nařídit evakuaci osob nebo stanovit jiná dočasná omezení k ochraně

³⁷ *Integrovaný záchranný systém* [online]. 2008 [cit. 2010-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranny-system.aspx>>.

života, zdraví, majetku a životního prostředí, velitel zásahu je rovněž ze zákona oprávněn vyzvat právnické a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci. Firmy a občané mají ze zákona povinnost tuto žádost o pomoc při řešení mimořádné události vyslyšet.

Práva a povinnosti právnických, podnikajících fyzických osob a fyzických osob při mimořádných událostech stanoví § 23-25, zákona č. 239/2000 Sb., o IZS.

6 HOSPODÁŘSKÁ OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY

Hospodářská opatření pro krizové stavy jsou organizační, materiální nebo finanční opatření přijímaná správním úřadem v krizových stavech pro zabezpečení nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb, bez nichž nelze zajistit překonání krizových stavů.

6.1 Systém nouzového hospodářství

Zahrnující opatření, aby nezbytné dodávky pro uspokojování základních životních potřeb obyvatelstva, podporu činnosti hasičských záchranných sborů a havarijních služeb a podporu výkonu státní správy probíhaly způsobem obvyklým pro období mimo krizové stavy. Základní materiály a výrobky, určené k zajištění nezbytných dodávek po vyhlášení krizových stavů, a které nelze zajistit obvyklým způsobem, budou tvořit *pohotovostní zásoby* a *zásoby pro humanitární pomoc*.

Nezbytná dodávka: výrobky, práce a služby, bez nichž nelze zajistit překonání krizových stavů.

Pohotovostní zásoby: základní materiály a výrobky určené k zajištění nezbytných dodávek pro podporu obyvatelstva, činnosti havarijních služeb a HZS po vyhlášení krizových stavů v systému nouzového hospodářství, kterou nelze zajistit obvyklým způsobem.

Zásoby pro humanitární pomoc vytvořené správou státních hmotných rezerv (SSHR).

6.2 Systém hospodářské mobilizace

Jako nástroj pro zajišťování potřebných zdrojů, zahrnuje organizační, materiální, personální a jiná opatření, kterými ústřední správní úřad zabezpečuje *mobilizační dodávku* pro potřeby ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů za stavu ohrožení státu a válečného stavu.

6.3 Použití státních hmotných rezerv

Představuje souhrn opatření k vytvoření potřebných *hmotných rezerv* (tj. vybraných základních strategických surovin, materiálů, polotovarů, výrobků, strojů a jiných majetkových hodnot, určených pro zajištění obranyschopnosti a obrany státu, pro odstraňování následků krizových situací a pro ochranu životně důležitých

hospodářských zájmů státu) a *mobilizačních rezerv* (tj. vybraných základních surovin, materiálů, polotovarů, strojů, zařízení, náhradních zdrojů a jiných majetkových hodnot, potřebných pro zajišťování mobilizačních dodávek k zahájení válečné výroby).

6.4 Výstavbu a údržbu infrastruktury

K přípravě a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy.

6.5 Regulační opatření

Hejtman kraje, starosta obce s rozšířenou působností mohou vyhlásit regulační opatření za stavu nebezpečí na svém správním území.

Regulační opatření ukládá hejtman kraje, starosta obce s rozšířenou působností (ORP) a slouží ke snížení spotřeby nedostatkových surovin, výrobků a energií nebo usměrnění spotřeby v souladu s krizovými plány v případech, kdy krizová situace nabývá takového rozsahu, že běžné ekonomické nástroje nejsou při zajišťování nezbytných dodávek dostatečně účinné. Mohou být vyhlášena jen na nezbytně nutnou dobu, k jejich zrušení musí dojít nejpozději při zrušení krizových stavů.

Za stavu nebezpečí může, starosta ORP zavést regulaci prodávaného zboží v obchodní síti a stanovit:

- způsob, jakým bude regulováno množství zboží prodávané spotřebiteli,
- maximální množství zboží, na něž vznikne spotřebiteli nárok,
- okruh spotřebitelů, kterým budou vybrané položky zboží dodávány přednostně.

Zásady vyhlášení regulačních opatření:

Přijatá opatření se vyvěsí na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách obecních úřadů ORP, kterých se dotýká a zveřejní se prostřednictvím hromadných informačních prostředků.

Osoby, které regulační opatření vyhláší, také zajišťují, aby informace o přijatém regulačním opatření byla zveřejněna v každé obci na dotčeném území v místě obvyklým způsobem tak, aby se s ní mohli seznámit všichni obyvatelé obce.

Přijetí regulačních opatření týkajících se jednotlivých podnikatelů se jim sděluje písemně a jejich převzetí se potvrzuje.

7 POŽÁRNÍ OCHRANA

V oblasti preventivní požární ochrany³⁸ je ústředním orgánem státní správy Ministerstvo vnitra. Úkoly na tomto úseku zabezpečují na příslušných úrovních také HZS krajů a v přenesené působnosti orgány krajů a obcí. Organizace a řízení výkonu státní správy přísluší MV-GŘ HZS ČR. Základními právními předpisy pro tuto činnost jsou především zákon o požární ochraně³⁹, zákon o IZS a prováděcí předpisy k nim. K této činnosti se rovněž vztahuje další legislativa z oblasti stavebního práva, prevence před závažnými haváriemi, způsobenými vybranými nebezpečnými látkami nebo přepravou nebezpečných látek.

V roce 2003 vydalo MV-GŘ HZS Koncepti požární prevence v České republice, která řeší otázky řízení a výkonu státní správy na úseku požární prevence a spolupráci s dalšími orgány státní správy a územní samosprávy.

Součástí činnosti v oblasti preventivní požární ochrany jsou i opatření týkající se ochrany obyvatelstva, zejména tyto okruhy činnosti:

- posuzování dokumentace staveb veřejného charakteru (ubytovací zařízení, velkokapacitní multifunkční budovy, společenská, kulturní a sportovní zařízení, obchodní domy a nákupní střediska, podzemní stavby, zdravotnická zařízení, správní budovy a správní střediska, stavby civilní ochrany a stavby dotčené požadavky civilní ochrany) z hlediska ochrany obyvatelstva,
- schvalování posouzení požárního nebezpečí ve veřejných a průmyslových objektech,
- kontrolní činnost ve veřejných a průmyslových objektech,
- sjednocování postupů a koordinace územních správních úřadů při zabezpečování úkolů souvisejících s objekty určenými k ochraně obyvatelstva,
- posuzování bezpečnostní dokumentace, vyplývající ze zákona o prevenci závažných havárií, včetně součinnosti při stanovování zón havarijního plánování a zpracovávání vnějších havarijních plánů pro tyto zóny,
- preventivně výchovná činnost na úseku požární ochrany, včetně činnosti propagační a ediční,

³⁸ MV – GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2008, 52s, ISBN 978-80-86640-91-4, s. 35.

³⁹ Zákon č. 133/1985 Sb., České národní rady, o požární ochraně.

- podíl na zabezpečení nezbytných změn stávajících a návrhů nových normativních předpisů, souvisejících se stavbou, rekonstrukcí a provozem veřejných budov a průmyslových objektů,
- analýza zjištěných příčin vzniku požárů ve veřejných a průmyslových objektech a přijímaná bezpečnostní opatření.

Na základě prováděné činnosti a v souvislosti se současnou situací budou v oblasti požární prevence řešeny následující základní úkoly:

- vydání vyhlášky o technických podmínkách požární ochrany staveb a její následné uvádění do praxe,
- součinnost na přípravě novel zákonů a prováděcích předpisů vztahujících se k požární ochraně a IZS,
- úpravy právních předpisů a norem, souvisejících s požární ochranou veřejných staveb,
- nepřetržité plnění úkolů preventivně výchovné a propagační činnosti podle stanoveného zaměření,
- zabezpečování metodických, řídicích, součinnostních a koordinačních úkolů v souladu s koncepčními dokumenty na úseku požární prevence,
- plnění závěrů a navržených opatření z provedených analýz příčin vzniku požárů.

8 OCHRANA A BEZPEČNOST KOMUNIKAČNÍCH A INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ

8.1 Zajištění přednostního poskytování služeb elektronických komunikací za krizových stavů

Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích ukládá provozovatelům s významným postavením na telekomunikačním trhu a dalším provozovatelům, kteří projeví zájem, povinnost poskytovat za krizových stavů uživatelům zařazeným do mezinárodního nebo národního preferenčního schématu přednostně služby elektronických komunikací. Tato povinnost se týká jak provozovatelů pevných, tak mobilních sítí elektronických komunikací.⁴⁰

Vzhledem k neúnosné finanční zátěži provozovatelů vyplývající z doposud neujednocených mezinárodních postupů k řešení přednostního poskytování služeb elektronických komunikací bylo implementováno do zákona o elektronických komunikacích přechodné ustanovení, které tuto povinnost pro provozovatele odkládá o 5 let s povinností poskytovat přednostně služby elektronických komunikací za krizových stavů dle stávajících technických možností daného provozovatele. V rámci tohoto přechodného ustanovení jsou stanoveny orgány, které jsou oprávněny předkládat seznamy uživatelů, kterým budou za krizového stavu poskytovány přednostně služby elektronických komunikací. Vytvoření centrální databáze subjektů, kterým budou přednostně poskytnuty služby za krizových stavů, umožní autorizovat a současně regulovat počty zařazených subjektů včetně optimalizace finančních nákladů na úhradu za zařazení a vedení účastníka v systému přednostního spojení. Z hlediska technologické připravenosti provozovatelů je možnost zajistit přednostní poskytování služeb v pevných sítích elektronických komunikací, a to formou restrikce, tj. omezením odchozího volání nezařazených účastníků. Tento způsob zajištění přednostní komunikace orgánů krizového řízení má dočasný charakter, nicméně umožní za stávajících technických podmínek předem připravit podmínky pro přednostní poskytování služeb vybraným uživatelům a připraví podmínky pro navrhovaný způsob zajištění poskytování služeb elektronických komunikací za krizových stavů.

⁴⁰ MINISTERSTVO VNITRA VE SPOLUPRÁCI S OSTATNÍMU MINISTERSTVY A DALŠÍMI ÚSTŘEDNÍMI SPRÁVNÍMI ÚŘADY. *Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti České republiky v oblasti ochrany před mimořádnými událostmi*. MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2006, 46s., ISBN 80-86640-56-6, s. 41-43.

8.2 Spolupráce s mezinárodními organizacemi v oblasti plánování civilních komunikací

8.2.1 Výbor pro plánování civilních komunikací NATO

Výbor pro plánování civilních komunikací (CCPC) NATO⁴¹ je zodpovědný za záležitosti civilních komunikací (elektronická komunikace a poštovní služby) v rámci civilního nouzového plánování (CNP) NATO. CNP v této oblasti zajišťuje dostupnost komunikačních služeb pro politické, ekonomické a vojenské účely.

V současné době se CCPC zabývá analýzou dopadu nových technologií na podporu CNP NATO, mezinárodním preferenčním schématem, dopadem chemických, biologických a radiologických látek na komunikace, elektronickou komunikační podporou pro záchranné jednotky, tvorbou nového Kompendia CCPC, poskytováním informací civilnímu obyvatelstvu, konceptem týmu rychlé reakce, použitím poštovních zdrojů k podpoře civilní ochrany, kryptografickou komunikací a podporou nových členských a partnerských zemí.

⁴¹ MINISTERSTVO VNITRA VE SPOLUPRÁCI S OSTATNÍMU MINISTERSTVY A DALŠÍMI ÚSTŘEDNÍMI SPRÁVNÍMI ÚŘADY. *Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti České republiky v oblasti ochrany před mimořádnými událostmi*. MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2006, 46s , ISBN 80-86640-56-6, s. 41-43.

9 OCHRANA KULTURNÍCH PAMÁTEK

Oblast ochrany kulturních památek⁴², sbírek muzejní povahy, předmětů kulturní hodnoty a dalších významných kulturních statků je legislativně řešena, mimo krizovou legislativu, zejména zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a prováděcími předpisy k nim.

Dále je postupováno v souladu se závaznými mezinárodními dokumenty UNESCO, např. List of the World Cultural and Natural Heritage, Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict, a také Rady Evropy, např. European Convention for the Protection of the Architectural Heritage a European Convention for the Protection of the Archaeological Heritage.

Ministerstvo kultury zajišťuje ochranu kulturního dědictví před mimořádnými událostmi nejen v oblasti vnitrostátního plánování (havarijního a krizového), ale i v oblasti přípravy jeho ochrany na poli mezinárodní spolupráce.

V oblasti vnitrostátního plánování ochrany před mimořádnými událostmi se jedná především o vydání metodiky pro zpracování *Plánu ochrany kulturních památek*, který je součástí havarijního plánu kraje, *Metodického listu k tvorbě plánů prevence a ochrany v muzeích a galeriích* a realizací programu *Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví*. V současné době je zpracovávána metodika tvorby *Plánů pro řešení mimořádných (krizových) událostí v knihovnách*.

V oblasti mezinárodní spolupráce jsou plněny zejména úkoly při realizaci Úmluvy na ochranu kulturních statků a Protokolu k úmluvě na ochranu kulturních statků (tzv. Haagská úmluva), a na úseku spolupráce s nevládní organizací UNESCO a dalšími partnerskými organizacemi členských zemí EU.

⁴² MINISTERSTVO VNITRA VE SPOLUPRÁCI S OSTATNÍMU MINISTERSTVY A DALŠÍMI ÚSTŘEDNÍMI SPRÁVNÍMI ÚŘADY. *Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti České republiky v oblasti ochrany před mimořádnými událostmi*. MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2006, 46s., ISBN 80-86640-56-6, s. 44.

10 POSTAVENÍ A ÚKOLY STÁTNÍCH ORGÁNŮ A ORGÁNŮ ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ PŘI MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTECH A KRIZOVÝCH STAVECH

Nejvýznamnější postavení zaujímají v krizovém řízení subjekty státní správy a samosprávy. V ČR jsou definovány především krizovým zákonem, který stanovuje působnost a pravomoci státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků při přípravě a řešení krizových situací. V souladu s touto právní normou jsou za orgány krizového řízení považovány: vláda, ministerstva a jiné správní úřady, orgány kraje a ostatní orgány s územní působností a orgány obce. Dalšími orgány krizového řízení jsou stálé pracovní orgány tzv. bezpečnostní rady a krizové štáby, které mohou být zřízeny vládou, krajem či obcí podle zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR. Tyto orgány tvoří hierarchickou strukturu a jsou vzájemně propojené tak, aby se zajistilo úspěšné překonání mimořádných situací.⁴³

Vláda ČR – je ústředním výkonným orgánem krizového řízení, který především ukládá úkoly ostatním orgánům krizového řízení, řídí a kontroluje jejich činnost. Pokud kompetenční zákon nestanoví jinak, vláda určuje ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad pro koordinaci přípravy na řešení konkrétní krizové situace. Zřizuje Ústřední krizový štáb jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací. Další kompetence a úkoly vlády stanoví krizový zákon v závislosti na typu vyhlášeného krizového stavu. Stálým pracovním orgánem vlády je Bezpečnostní rada státu, která se zabývá problematikou bezpečnosti. V systému hospodářských opatření pro krizové stavy vláda rozhoduje o bezplatném uvolnění státních hmotných rezerv, použití regulačních opatření a použití opatření systému hospodářské mobilizace.

Ministerstva a jiné správní úřady – především zpracovávají krizový plán a zřizují krizový štáb jako svůj pracovní orgán. Rozhodují o činnostech k řešení krizových situací a ke zmírnění jejich následků. Vyžadují a zároveň i poskytují potřebné doklady ministerstvům, krajským úřadům a obecním úřadům obcím s rozšířenou působností. Dále vedou přehled možných zdrojů rizik, provádějí analýzy ohrožení

⁴³ Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), Zákon č. 241/2000 Sb. o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.

a v rámci prevence odstraňují nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace. V systému hospodářských opatření pro krizové stavy vypracovávají koncepci rozvoje svěřeného odvětví, zpracovávají plán nezbytných dodávek a uplatňují požadavky na vytvoření státních hmotných rezerv.

Vybraná ministerstva, která mají specifické postavení:

Ministerstvo vnitra – jeho hlavním úkolem v oblasti krizového řízení je koordinace při přípravě na krizové situace a jejich řešení. Za tímto účelem sjednocuje postupy ministerstev, krajských úřadů, obecních úřadů, právnických osob a podnikajících fyzických osob. Zajišťuje vzdělávání a instruktáže pracovníků k získání zvláštní odborné způsobilosti. Odpovídá také za přípravu a řešení krizových situací souvisejících s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem a přitom určuje a kontroluje postupy Policie. Dále provádí kontrolu krizových plánů a řeší rozpory v oblasti krizového řízení. Koordinační působnosti v oblasti krizového řízení jsou svěřeny generálnímu ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR.

Ministerstvo zdravotnictví – na požádání kraje koordinuje činnost zařízení zdravotnické záchranné služby, pokud mimořádná událost přesahuje hranice kraje a sousedící kraje se nemohou dohodnout na řešení. Dále stanovuje opatření k ochraně veřejného zdraví a koordinuje činnost orgánů ochrany veřejného zdraví a zdravotnických zařízení. Mimo to může, na území zasaženém mimořádnou událostí, vyhlásit opatření proti šíření přenosných nemocí.

Ministerstvo dopravy – je oprávněno uložit při vyhlášení mimořádné situace poskytovatelům a vlastníkům zařízení sloužících ke všem druhům dopravy povinnost zabezpečování dopravních potřeb. Dále zabezpečuje pro potřeby správních úřadů a základních složek integrovaného záchranného systému dopravní informační systém.

Ministerstvo obrany – je hlavním ústředním orgánem pro zabezpečování obrany našeho státu a pro řízení Armády ČR. Stěžejní úloha Armády spočívá v obraně státu před vnějším nebezpečím, ale zároveň se její složky použijí v případě pohrom nebo jiných závažných situací, kdy v součinnosti s IZS provádí asistenční služby spojené s řešením těchto situací.

Česká národní banka (dále jen ČNB) – zpracovává krizový plán v oblasti měnové politiky a bankovníctví, který schvaluje její guvernér a spolupracuje s ministerstvy při zpracování jejich krizových plánů. ČNB při přípravě na krizové situace a jejich řešení projednává opatření spadající do její kompetence s vládou ČR a dále zřizuje krizový štáb.

Správa státních hmotných rezerv⁴⁴ – zabezpečuje financování hospodářských opatření pro krizové stavy a řízení státních hmotných rezerv. Tvorba státních hmotných rezerv je součástí krizových plánů a slouží k zajištění důležitých surovin, materiálů, polotovarů a výrobků pro zabezpečení obranyschopnosti státu, pro zajištění nezbytných dodávek, humanitární pomoci a pro řešení následků mimořádných situací. Z hlediska účelu se státní hmotné rezervy člení na hmotné rezervy, mobilizační rezervy, pohotovostní zásoby a zásoby pro humanitární pomoc.

Dalšími orgány veřejné správy, které se zabývají krizovým řízením jsou územní samosprávné celky (dále jen ÚSC), tedy kraje a určené obce. Na základě přenesené působnosti vykonávají na svěřeném úseku výkon státní správy a podle krizového zákona zajišťují připravenost na řešení krizových situací. Na úrovni krajů jsou nejdůležitějšími subjekty hejtman kraje a krajský úřad, dále pak specifické postavení zaujímá Hasičský záchranný sbor. V případě určených obcí jsou úkoly v oblasti krizového řízení svěřeny do kompetence obecních úřadů.

Hejtman – především řídí a kontroluje přípravná opatření k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděné územními správními úřady s krajskou působností, obcemi, právníckými a fyzickými osobami. Jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací si zřizuje krizový štáb kraje a dále také koordinační orgán – Bezpečnostní radu kraje, jejímž hlavním úkolem je projednávání zásadních záležitostí spojených s připraveností kraje na řešení krizových situací. Dále pak podle zákona o IZS organizuje integrovaný záchranný systém na úrovni kraje. Podstata jeho funkce v krizovém řízení je tedy především koordinace a kontrola tak, aby se optimalizovalo fungování celého systému.

Krajský úřad – úkoly spadající do kompetence krajského úřadu jsou stanové zákonem o IZS, ke kterým patří především organizace součinnosti mezi správními úřady a obcemi v kraji, zabezpečuje zpracování krizového plánu kraje, který schvaluje hejtman a plní úkoly stanové vládou v případě mimořádných situací. Neobvyklou situací je, že tyto úkoly krajského úřadu fakticky plní Hasičský záchranný sbor (dále jen HZS).

Orgány určené obce – organizace přípravy na krizové situace je svěřena obecnímu úřadu. Ten dále rozpracovává úkoly krizového plánu kraje, poskytuje informace a podklady HZS kraje potřebné pro zpracování krizového plánu kraje, plní úkoly stanové krajským úřadem při přípravě na krizové situace a jejich řešení. Obec si

⁴⁴ Zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv.

musí podle krizového zákona zřídit bezpečnostní radu obce jako koordinační orgán pro přípravu obce na krizové situace a dále také krizový štáb obce, který jako pracovní orgán starosty slouží k řešení krizových situací.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo zprostředkovat ucelenou představu o tom, co je funkcí krizového řízení v České republice, na základě porovnání existujících materiálů a s přihlédnutím k existující legislativě. V práci jsem vydefinoval základní pojmy v souvislosti s krizovým řízením v ČR, zmapoval základní legislativu a dokumenty potřebné pro krizové řízení.

Vzhledem k tomu, že krizové řízení je založeno na vysoce kvalifikovaném zpracování dat, která jsou výsledkem cíleného monitorování, je třeba do procesu přípravy podkladů pro rozhodování zapojit výzkumné a vědecké instituce. Je nezbytné využívat údaje ze specializovaných databází EU a dalších mezinárodních organizací a pro území republiky budovat vlastní databáze, které mimo jiné zohledňují místní specifika. Od vedoucích pracovníků veřejné správy se očekává, že se na základě svých znalostí, praktických zkušeností a disponibilních informací budou správně rozhodovat a jejich rozhodnutí povedou k rovnovážnému společenskému vývoji.

Základním cílem krizového řízení je ochrana obyvatelstva a trvale udržitelného rozvoje státu. Legislativa v ČR je připravena čelit krizovým situacím a je jen na odpovědných kvalifikovaných pracovnících veřejné správy jak naloží se svými znalostmi a právní oporou. Nejdůležitější věci ke zlepšení krizového řízení jsou průběžná cvičení a vzdělávání jednotlivých zaměstnanců při modelových hromadných neštěstích.

Krizové řízení je procesem, který je v dnešní době vnímán jako prostředek ke zvládnutí nebezpečných situací jak přírodní, tak i antropogenní (společenské, bezpečnostní, či ekonomické) povahy. V České republice je upraven legislativně. Tohoto procesu se účastní jednotlivé složky státní správy a samosprávy v poli působnosti, které jim stanoví příslušný zákon.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. HORÁK, R., KRČ, M., ONDRUŠ, R., DANIELOVÁ, L. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha : Linde Praha, a.s., 2004. 408 s. ISBN 80-7201-471-4.
2. MINISTERSTVO VNITRA VE SPOLUPRÁCI S OSTATNÍMI MINISTERSTVY A DALŠÍMI ÚSTŘEDNÍMI SPRÁVNÍMI ÚŘADY. *Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti České republiky v oblasti ochrany před mimořádnými událostmi*. MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2006, 46s, ISBN 80-86640-56-6.
3. MV-GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020*. Praha : Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2008. 52 s. ISBN 978-80-86640-91-4.
4. PROCHÁZKOVÁ, D., *Bezpečnost lidského systému – základní údaje*. Praha : PA ČR, 2007. 303 s ISBN 978-80-7251-260-7.
5. PROCHÁZKOVÁ, D., *Bezpečnostní plánování (územní, nouzové a krizové plánování)*. VŠERS, České Budějovice 2009, 200s ISBN 978-80-86708-80-5.
6. PROCHÁZKOVÁ, D., *Krizové řízení, havarijní plánování a ochrana obyvatelstva*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. 111 s. ISBN 978-80-86708-86-7.
7. PROCHÁZKOVÁ, D., ŘÍHA, J. *Krizové řízení*. Praha : Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o., 2004. 228 s. ISBN 80-86640-30-2.

Právní předpisy

1. NAŘÍZENÍ VLÁDY č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).
2. VYHLÁŠKA č. 103/2006 Sb., o stanovení zásad pro vymezení zóny havarijního plánování a o rozsahu a způsobu vypracování vnějšího havarijního plánu.
3. VYHLÁŠKA č. 328/2001 Sb., Ministerstva vnitra, o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.
4. ZÁKON č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů.
5. ZÁKON č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií).
6. ZÁKON č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv.
7. ZÁKON č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky.
8. ZÁKON č. 133/1985 Sb., České národní rady, o požární ochraně.
9. ZÁKON č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.
10. ZÁKON č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

11. ZÁKON č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).
12. ZÁKON č. 241/2000 Sb. o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.
13. ZÁKON č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).

Ostatní předpisy

1. NORMA TNV 75 2931, Povodňové plány.
2. Usnesení Bezpečnostní rady státu ze dne 17. ledna 2008 č. 4.
3. Usnesení Bezpečnostní rady státu ze dne 16. listopadu 2004 č. 14.

Elektronické zdroje

1. *Integrovaný záchranný systém* [online]. 2008 [cit. 2010-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-system.aspx>>.
2. *Jednotný systém varování* [online]. 2008 [cit. 2010-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.hzscr.cz/docDetail.aspx?docid=9621&doctype=ART&>>.

SEZNAM ZKRATEK

- BRS – Bezpečnostní rada státu
- CCPC – Výbor pro plánování civilních komunikací NATO
- CNP – Civilní nouzové plánování
- ČNB – Česká národní banka
- ČR – Česká republika
- EU – Evropská unie
- GŘ HZS - Generální ředitelství hasičského záchranného sboru
- HZS - Hasičský záchranný sbor
- IS ARGIS – Informační systém pro plánování civilních zdrojů
- IZS - Integrovaný záchranný systém
- MV - Ministerstvo vnitra
- NATO – Organizace Severoatlantické smlouvy
- ORP – Obec s rozšířenou působností
- PČR – Policie České republiky
- SSHR – Správa státních hmotných rezerv
- UNESCO – Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu
- ÚSC – Územní samosprávné celky
- ZS – Zvláštní skutečnost

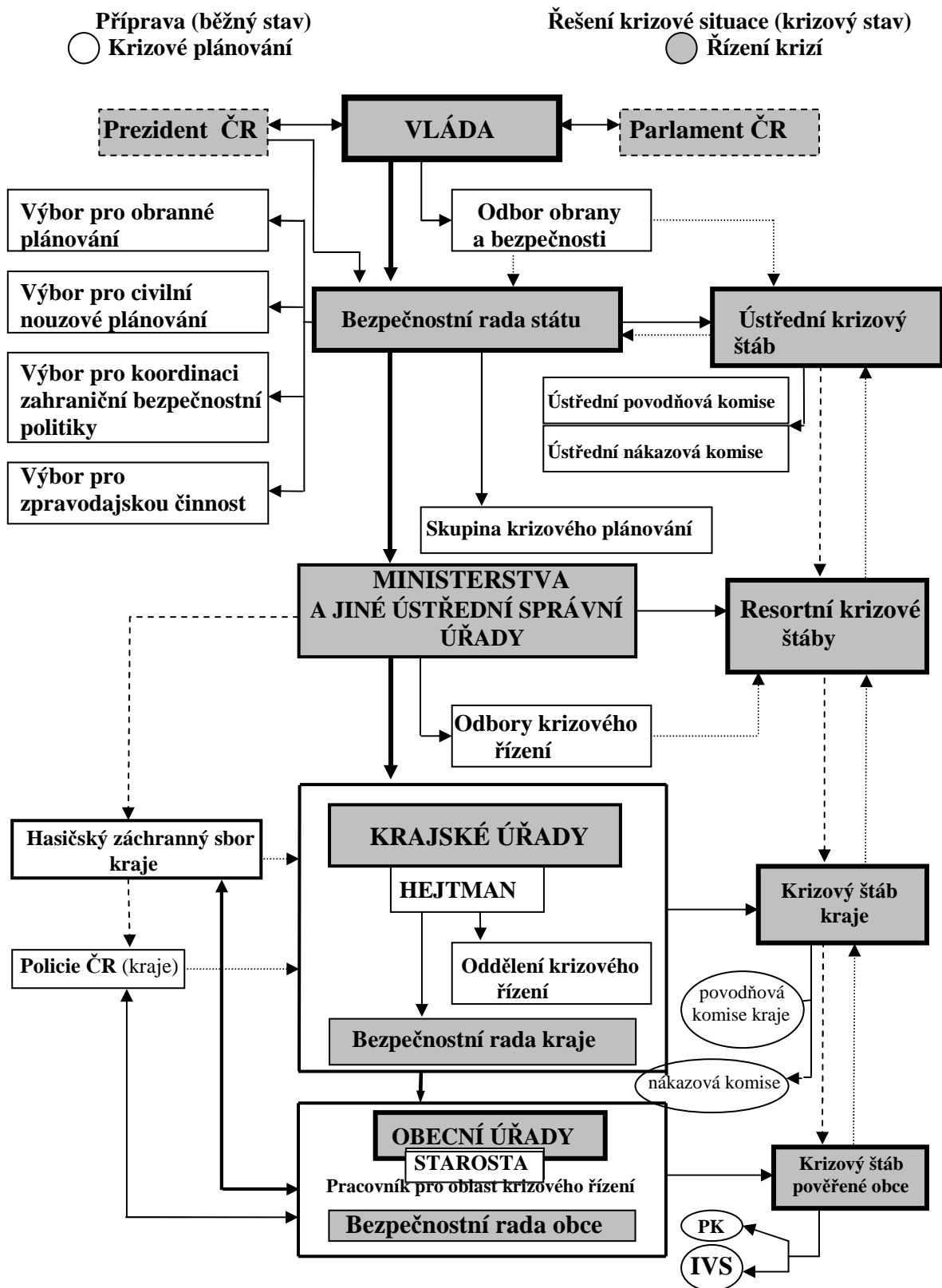
SEZNAM PŘÍLOH

- I. Struktura orgánů krizového řízení České republiky
- II. Nejdůležitější zákony krizového řízení

PŘÍLOHY

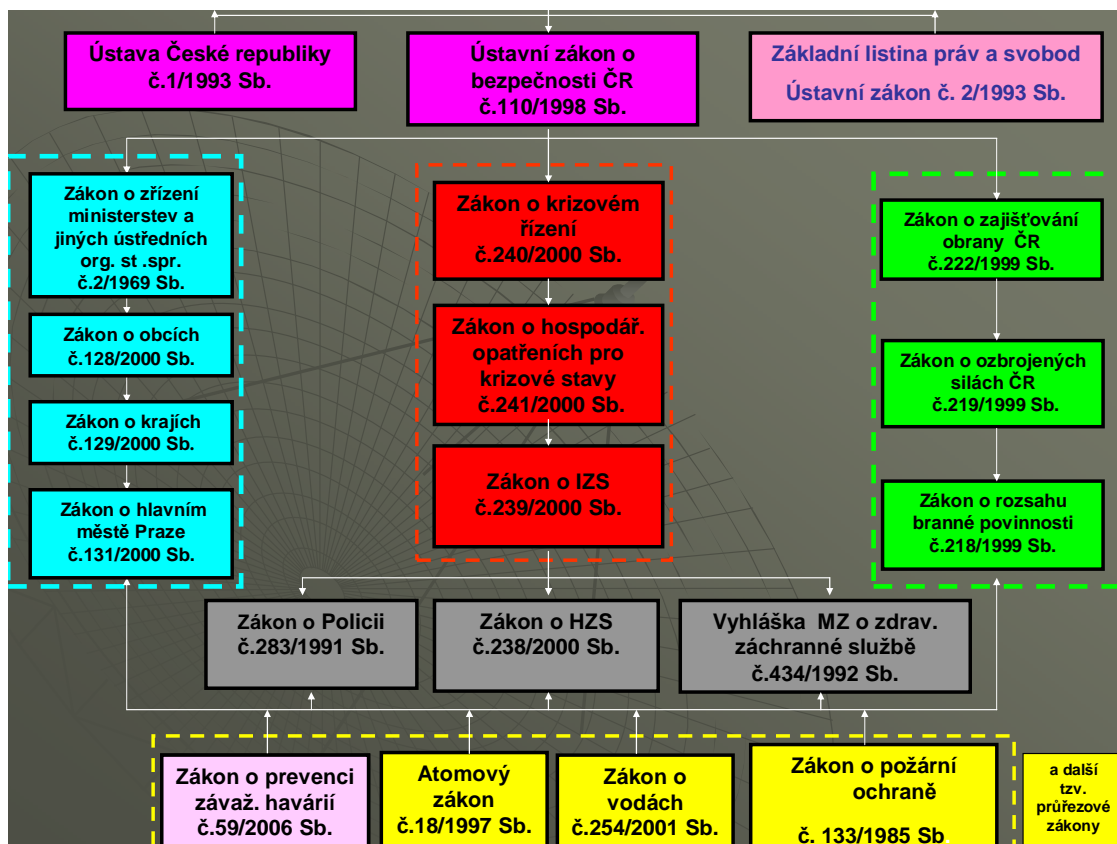
Příloha I.

Struktura orgánů krizového řízení České republiky

Příloha II.

Nejdůležitější zákony krizového řízení

ABSTRAKT

KUBÍN, L. *Krizové řízení v České republice: bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 67 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Ondřej Šoka.

Klíčová slova: krizové stavy, krizové situace, krizové řízení, havarijní plánování, krizové plánování, územní plánování, nouzové plánování, hospodářské opatření pro krizové stavy, mimořádná událost, integrovaný záchranný systém, požární ochrana, trvale udržitelný rozvoj.

Bakalářská práce zprostředkovává ucelenou představu o tom, co je funkcí krizového řízení v České republice, klade si za cíl popis a rozbor základní právní úpravy, která se týká krizového řízení v ČR. Popisuje krizové stavy a krizové situace. Nejdůležitější kapitolou je krizové řízení, ta popisuje způsoby řízení, dále havarijní, krizové, územní a nouzové plánování. Je zde rozbor a popis hlavních plánů vytvářených dle platné legislativy. Práce obsahuje seznam předpisů krizového řízení v ČR. Navazující kapitoly se zabývají ochranou obyvatelstva, funkcí integrovaného záchranného systému, hospodářského opatření pro krizové stavy. Nedílnou součástí je i požární ochrana, bezpečnost komunikačních a informačních systémů a ochrana kulturních památek. Na závěr je popsáno postavení a úkoly státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků při mimořádných událostech a krizových stavech.

ABSTRACT

KUBÍN, L. *Crisis management in the Czech Republic: Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2010. 67 p. Supervisor: JUDr. Ondřej Šoka.

Key words: crisis conditions, crisis situations, crisis management, accident planning, crisis planning, regional planning, emergency planning, economic measures for crisis conditions, extraordinary event, integrated rescue system, fire protection, permanently sustainable development.

Bachelor thesis provides a comprehensive idea about what is a function of crisis management in the Czech Republic, aims at objective description and analysis of primary legislation which relates to crisis management in the Czech Republic. It describes crisis conditions and situations. The most important chapter is on crisis management, describing different methods of management, the accident, crisis, regional and emergency planning. There is an analysis and description of master plans created by legislation. The work contains a listing of crisis management in the Czech Republic. Following chapters deal with the protection of the population, the functions of the integrated rescue system, economic at measures for crisis situations. Is an integral part of fire protection, security of communication and information systems and protection of cultural monuments. Finally, it describes the status and functions of state agencies and agencies regional government unit at extraordinary event and crisis conditions.